

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VLADA**

PRIJEDLOG

**ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O NOTARIMA**

Sarajevo, septembar 2020. godine

ZAKON O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O NOTARIMA

Član 1.

U Zakonu o notarima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 45/02), član 4. stav (2) mijenja se i glasi:

„(2) Notarske isprave su: isprave nastale notarskom obradom, notarski potvrđene - solemnizirane privatne isprave, notarske ovjere i notarske potvrde.“

Član 2.

Član 6. mijenja se i glasi:

„Član 6.

(Uslovi za polaganje notarskog ispita)

Polaganju notarskog ispita može pristupiti lice, koje je nakon položenog pravosudnog ispita, u smislu člana 26. tačka 4) ovog zakona, radilo najmanje tri godine na pravnim poslovima.“

Član 3.

Iza člana 25. dodaje se novi član 25a. koji glasi:

„Član 25a.

(Organizovanje notarskog ispita)

Federalno ministarstvo je obavezno organizovati notarski ispit najmanje jednom godišnje.“

Član 4.

Član 27. mijenja se i glasi:

„Član 27.

(Službeno sjedište notara i broj notara)

(1) Na prijedlog rukovodioca kantonalnog organa uprave nadležnog za poslove pravosuđa i uprave (u daljem tekstu: kantonalni organ za upravu), uz prethodno obavljene konsultacije sa Notarskom komorom Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Notarska komora), vlada kantona određuje broj potrebnih notara za područje kantona, kao i njihovo službeno sjedište.

(2) Službeno sjedište notara je općina ili grad koje odredi vlada kantona.

(3) U svakom službenom sjedištu imenuje se najmanje jedan notar.

(4) Kriteriji na osnovu kojih se utvrđuje potreban broj notara u određenom službenom sjedištu su: broj stanovnika, intenzitet privrednog poslovanja, kao i godišnji broj poslova koje notari obavljaju na tom području.

(5) Kantonalni organ za upravu je dužan svake četiri godine preispitati potreban broj notara na određenom službenom području prema kriterijima utvrđenim u stavu (4) ovog člana i, ako postoji potreba, predložiti vladi kantona povećanje broja notara na određenom području.

(6) O poduzetim radnjama iz stava (5) ovog člana, kantonalni organ za upravu dužan je obavijestiti Federalno ministarstvo.

(7) Ukoliko kantonalni organ za upravu ne postupi u skladu sa stavom (5) ovog člana, Federalno ministarstvo će na osnovu utvrđenih kriterija iz stava (4) ovog člana predložiti vladi kantona povećanje broja notara na određenom području.

(8) Vlada kantona je dužna u roku od 30 dana razmotriti prijedlog iz stava (7) ovog člana i o svojoj odluci obavijestiti Federalno ministarstvo.

(9) Na području istog službenog sjedišta za notara ne može biti imenovano lice koje je bračni partner, predak ili potomak notara koji aktivno vrši službu, a za zamjenika ili pomoćnika određenog notara ne može biti imenovan njegov bračni partner, predak ili potomak.“

Član 5.

U članu 32. iza stava (3) dodaje se novi stav (4) koji glasi:

„(4) Pokretanje postupka razrješenja notara iz razloga propisanih u stavu (1) ovog člana može biti osnov za privremeno udaljenje iz službe.“

Član 6.

Član 34. i 35. brišu se.

Član 7.

U članu 43. stav (2) iza riječi “ovjeri“ dodaju se riječi: “niti potpisivati solemnizacione klauzule“.

Član 8.

U članu 45. stav (5) mijenja se i glasi:

„(5) Za zamjenika notara može biti postavljen drugi notar ili notarski pomoćnik ako ima položen notarski ispit.“

Član 9.

Član 67. mijenja se i glasi:

„Član 67.
(Spor iz radnih odnosa)

Protiv konačnih odluka organa Notarske komore kojima se odlučuje o pravima i dužnostima notara, zamjenika notara, notarskih pomoćnika i drugih lica na radu kod notara, može se voditi spor iz radnih odnosa pred nadležnim sudom u roku od 30 dana od dana prijema konačne odluke.“

Član 10.

Član 69. mijenja se i glasi:

„Član 69.
(Poslovi notara)

Notar je nadležan da poduzima notarsku obradu isprava, potvrđuje – solemnizira privatne isprave, izdaje potvrde, kao i da ovjerava potpise, rukoznake i prepise i obavlja druge poslove koji su mu zakonom dopušteni.“

Član 11.

Član 73. mijenja se i glasi:

„Član 73.

(Pravni poslovi za koje je obavezna notarska obrada isprava)

(1) Pravni poslovi koji za svoju pravnu valjanost zahtijevaju notarsku obradu isprava odnose se na:

- a) raspolaganje imovinom maloljetnih i poslovno nesposobnih lica,
- b) pravne poslove iz člana 73a. ovog zakona u kojima učestvuje nepismena stranka, kao i gluha, nijema, slijepa ili gluhonijema stranka te stranka koja ne zna jedan od službenih jezika u Bosni i Hercegovini,
- c) pravne poslove kojima se obećava neka činidba kao poklon s tim što se nedostatak notarske forme, u ovom slučaju, nadomješta izvršenjem obećane činidbe.

(2) Pravni poslovi, za koje, protivno stavu (1) ovog člana, nisu sačinjene notarski obrađene isprave, ništavi su.

(3) Stranke imaju pravo zahtijevati notarsku obradu isprava i za druge pravne poslove, koji nisu navedeni u stavu (1) ovog člana.“

Član 12.

Iza člana 73. dodaje se novi član od 73a. koji glasi:

„Član 73a.

(Pravni poslovi za koje je obavezna notarski potvrđena – solemnizovana privatna isprava)

(1) Notar potvrđuje - solemnizuje privatnu ispravu kada je to zakonom određeno.

(2) Pravni poslovi za koje je obavezna notarski potvrđena - solemnizovana privatna isprava su:

- a) pravni poslovi o regulisanju imovinskih odnosa između bračnih partnera, kao i između lica koja žive u vanbračnoj životnoj zajednici,
- b) pravni poslovi, čiji je predmet prenos ili sticanje vlasništva ili drugih stvarnih prava na nekretninama,
- c) osnivačka akta privrednih društava i utvrđivanje njihovih statuta, kao i svaka promjena statuta,
- d) ugovor o nasljeđivanju, ugovor o doživotnom izdržavanju, ugovor o ustupanju i raspodjeli imovine za života, ugovor o odricanju od nasljeđa koje nije otvoreno.

(3) Pravni poslovi iz stava (2) ovog člana koji nisu sačinjeni u formi notarski potvrđene - solemnizovane privatne isprave, ako zakonom nije drugačije određeno, ništavi su.“

Član 13.

Član 90. mijenja se i glasi:

„Član 90.
(Izvršna isprava)

(1) Notarski obrađena isprava i notarski potvrđena – solemnizovana privatna isprava je izvršna isprava ako je u njoj utvrđena određena obaveza na činidbu o kojoj se stranke mogu nagoditi i ako sadrži izjavu dužnika o tome da se na osnovu te isprave može radi ostvarenja dužne činidbe, nakon dospelosti obaveze, neposredno provesti prinudno izvršenje.

(2) Na osnovu notarski obrađene i notarski potvrđene – solemnizovane privatne izvršne isprave, na osnovu koje je u zemljišnim knjigama upisana hipoteka ili zemljišni dug na određenoj nekretnini, može se u svrhu plaćanja obezbjeđenog potraživanja neposredno nakon dospelosti, zahtijevati izvršenje na toj nekretnini, ako je dužnik u navedenoj ispravi na to izričito pristao.

(3) Za izvršnost isprava iz st. (1) i (2) ovog člana nije potrebna nikakva dalja aktivnost izvršnog suda.“

Član 14.

Iza člana 91. dodaje se novi podnaslov 2a. i novi čl. 91a. do 91e., koji glase:
„2a. Postupak potvrđivanja - solemnizacije privatne isprave“.

Član 91a.
(Klauzula o potvrđivanju)

(1) Potvrđivanje isprave vrši se stavljanjem klauzule o potvrđivanju (solemnizaciona klauzula) koja je uslov za punovažnost pravnog posla.

(2) Klauzulom o potvrđivanju notar potvrđuje da je strankama u njegovom prisustvu pročitana isprava, da su one izjavile da ta isprava u svemu i potpuno odgovara njihovoj volji i da su je svojeručno potpisale.

Član 91b.
(Sadržina klauzule o potvrđivanju)

(1) Klauzula o potvrđivanju sadrži:

- a) ime i prezime notara, naznaku da postupa u svojstvu notara i podatke o sjedištu,
- b) ime, prezime, datum rođenja i adresu prebivališta stranaka, odnosno naziv i sjedište stranke - pravnog lica i ime i prezime, adresu i prebivalište njegovog zastupnika,
- c) način na koji je utvrđen identitet stranaka,
- d) ime, prezime, datum rođenja i adresu prebivališta zastupnika i način na koji je utvrđen njegov identitet i ovlaštenje za zastupanje,
- e) ime, prezime i adresu prebivališta svjedoka, prevodioca i tumača ako su učestvovali u postupku potvrđivanja isprave i podatke o načinu utvrđivanja njihovog identiteta,

- f) izjavu notara da je strankama u njegovom prisustvu pročitana isprava, da su one usmeno izjavile da je njihova volja u svemu vjerno unesena i svojeručno potpisale ispravu,
  - g) označenje isprava koje se prilažu klauzuli o potvrđivanju, kao što su punomoći, izvodi iz matičnih knjiga, katastra nepokretnosti, zemljišnih i drugih javnih knjiga,
  - h) datum i sat potvrđivanja isprave,
  - i) mjesto potvrđivanja isprave, ako se potvrđivanje isprave vrši van notarske kancelarije,
  - j) izjavu da su stranke, a kad je potrebno i drugi učesnici, poučeni o sadržini i pravnim posljedicama pravnog posla, kao i izjavu da su stranke upozorene da su njihove izjave nejasne, nerazumljive ili dvosmislene, kao i da su i poslije upozorenja pri takvim izjavama ostale,
  - k) broj pod kojim je potvrđena isprava zavedena u opći poslovni upisnik,
  - l) potpise stranaka, zastupnika, svjedoka, tumača i drugih učesnika,
  - m) potpis i pečat notara,
- (2) Klauzula o potvrđivanju privatne isprave koja ne sadrži podatke određene u stavu (1) tač. a), b), d), f), h), j), k), l) i m) ovog člana nema svojstvo niti pravno dejstvo javne isprave.

Član 91c.

(Stavljanje klauzule o potvrđivanju)

- (1) Klauzula o potvrđivanju privatne isprave stavlja se na posebnu ispravu koja se povezuje s podnesenom ispravom jemstvenikom, a oba kraja jemstvenika pričvršćuju se pečatnim voskom ili naljepnicom i ovjeravaju pečatom notara.
- (2) Ako se podnesena isprava sastoji od više listova, notar povezuje klauzulu o potvrđivanju sa svim listovima i u klauzuli naznačava od koliko listova i stranica se sastoji podnesena isprava.
- (3) Sa primjerkom podnesene isprave koji zadržava kod sebe, notar povezuje jedan primjerak klauzule o potvrđivanju i sve isprave koje su priložene klauzuli o potvrđivanju, koji se čuvaju u skladu sa članom 103. ovog zakona.
- (4) Notar je dužan da izda po jedan primjerak solemnizovane isprave svakom licu koje je učestvovalo u pravnom poslu.

Član 91d.

(Potvrđivanje privatne isprave)

- (1) Notar potvrđuje privatnu ispravu ako je odštampana na papiru, napisana u skladu sa službenom upotrebom jezika i pisma i čije su margine dovoljno široke da se može povezati jemstvenikom.
- (2) Notar neće potvrditi ispravu u kojoj su pojedina mjesta ispravljena, preinačena, brisana, precrtana, umetnuta ili dodana, odnosno koja je pocijepana, oštećena ili sumnjiva po svom vanjskom obliku.
- (3) Ako se podnesena isprava sastoji iz više listova koji su odštampani jednostrano, notar je dužan da to napomene u klauzuli o potvrđivanju.

Član 91e.

(Ispitivanje uslova za preuzimanje pravnog posla)

(1) U postupku potvrđivanja isprave o pravnom poslu, notar ispituje da li stranke imaju pravnu i poslovnu sposobnost koja se traži za preduzimanje tog posla i da li su ovlaštene da preuzmu pravni posao.

(2) Notar će postupiti na način propisan stavom (1) ovog člana i kada u postupku za potvrđivanje isprave učestvuje zastupnik ili punomoćnik, pri čemu ispituje i da li je zastupnik, odnosno punomoćnik poslovno sposoban i ovlašten da preuzme odnosni pravni posao.

(3) Ako utvrdi da nisu ispunjeni uslovi iz st. (1) i (2) ovog člana, notar će rješenjem odbiti potvrđivanje isprave.“.

Član 15.

Iza člana 108. dodaje se novi član 108a. koji glasi:

„Član 108a (Elektronski pravni promet i elektronski dokumenti)

(1) Notarske ovjere i potvrde u smislu člana 69. ovog zakona, prepisi notarskih isprava, zahtjevi (prijave), ostale izjave kao i dokazi o drugim preduslovima za upis u javne registre mogu se sačinjavati kao elektronski dokumenti u skladu sa Zakonom o elektronskom dokumentu Federacije Bosne i Hercegovine, kao i zakonom kojim se uređuje elektronski potpis.

(2) Federalni ministar pravde će pravilnikom bliže regulisati dalje uslove, način, kao i druga pitanja od značaja za elektronsku komunikaciju notara sa javnim registrima.“

Član 16.

U članu 115. stav (1), u tački 1), iza riječi „izvornici“ dodaje se zarez i riječi: “potvrđene - solemnizovane privatne isprave“.

Član 17.

Član 120. mijenja se i glasi:

„Član 120. (Povrede službene dužnosti)

(1) Notar čini povredu službene dužnosti ako djeluje suprotno zakonu ili pravilima službe. Povrede službenih dužnosti notara mogu biti lakše i teže.

(2) Notar čini lakšu povredu službene dužnosti:

- a) ako uzastopno dva puta, bez opravdanog razloga, izostane sa sjednica organa Notarske komore, čiji je član,
- b) ako postupi suprotno općem ili pojedinačnom aktu Notarske komore,
- c) ako godišnje nije pohađao najmanje dva seminara za usavršavanje notara priznata od strane Federalnog ministarstva,
- d) ako reklamira obavljanje službe.

(3) Notar čini teže povrede službene dužnosti:

- a) ako se pri obradi, sastavljanju notarskih isprava i preduzimanja drugih službenih radnji ne pridržava odredaba Ustava, ovog zakona ili pravila struke,
- b) ako u ispravi potvrdi da je nastupila činjenica za koju zna ili mora znati da se nije dogodila,
- c) ako, protivno tarifi, obračuna ili traži veću nagradu, ili obračuna manju nagradu ili naknadu troškova od one koja je propisana tarifom,
- d) ako traži stranke, uz obećanje da će sniziti nagradu, preko posrednika ili na drugi nedoličan način,
- e) ako u slučajevima u kojima mu je to zabranjeno zastupa stranku ili u tim slučajevima sastavlja isprave,
- f) ako ne postupi po pravosnažnim odlukama sudova ili po odlukama nadzornog organa iz člana 130a. ovog zakona,
- g) ako neuredno, nesavjesno, protivno odredbama ovog zakona i drugih propisa vodi poslovne knjige i evidencije,
- h) ako neuredno, nesavjesno, protivno odredbama ovog zakona i drugih propisa čuva spise, poslovne knjige i evidencije,
- i) ako se ponaša nedostojno prema strankama i organima koji vrše nadzor nad njegovim poslovanjem ili na drugi način ne postupa u skladu sa odredbama Kodeksa ponašanja notara,
- j) ako ne izda potvrdu, odnosno račun o primljenom iznosu nagrade ili naknade,
- k) ako na zahtjev nadležnog organa odbije dati dokumentaciju ili podatke ili da netačne podatke, a obaveza davanja podataka je propisana zakonom ili drugim propisom donesenim na osnovu zakona,
- l) ako na javnoj licitaciji ili tokom nekog drugog postupka koji vodi kao notar, ili kao povjerenik suda, ili kao zastupnik stranaka, kupi za sebe ili za svoje srodnike stvar koja se prodaje, nasljedna ili druga prava,
- lj) ako postupa suprotno odredbama ovog zakona o zabrani učestvovanja, profesionalnom obavljanju i dopunskoj djelatnosti,
- m) ako postupa suprotno odredbama ovog zakona o dužnosti savjesnog i zakonitog postupanja i obavezi odbijanja službene radnje,
- n) ako sklapa poslove pod svojim imenom za druge ili pod tuđim imenom za sebe ili ako je stranka u poslovima u kojima preuzima službene radnje kao notar ili sudski povjerenik,
- nj) ako novac koji mu je povjeren na čuvanje ili druge stvari uloži, prenese ili preda u korist trećeg lica ili u svoju korist, suprotno odredbama ovoga zakona,
- o) ako preuzme obavezu jemstva ili odgovornosti u poslovima koji se zaključuju uz njegovo učešće u svojstvu notara,
- p) ako postupa suprotno odredbama ovog zakona o zabrani obavljanja službe u slučaju privremenog udaljenja iz službe,
- r) ako ne osigurava rad notarskog pomoćnika u skladu sa ovim zakonom,
- s) ako postupa suprotno odredbama ovog zakona o izuzeću notara,
- š) ako postupa suprotno odredbama ovog zakona o dužnosti čuvanja službene tajne,
- t) ako postupa suprotno odredbama ovog zakona o zajedničkom obavljanju službe,
- u) ako postupa suprotno odredbama ovog zakona o mjestu obavljanja službe notara,

v) ako kao sudski povjerenik prekoračuje granice povjerenih ovlaštenja ili ne preduzima radnje u rokovima koji su propisani pravilima postupka čije je provođenje povjereno notarima ili ne preda spis predmeta sudu kada je to po zakonu obavezan,

z) ako zloupotrijebi povjerenički račun plaćanjem trećim licima, koja nisu ugovorne strane, niti stranke u pravnom poslu, u ime ili za račun privrednog društva čiji je račun blokiran ili na drugi način nedozvoljeno ili nenamjenski koristi povjerenički račun,

ž) ako se na drugi način, u službi ili van nje, nedolično ponaša, krši odredbe zakona ili narušava ugled službe notara.

Član 18.

Član 121. mijenja se i glasi:

„Član 121. (Disciplinske kazne)

(1) Za lakšu povredu službene dužnosti notara se mogu izreći slijedeće disciplinske kazne:

- a) pismeni ukor,
- b) novčana kazna od 2.500 KM do 5.000 KM.

(2) Za težu povredu službene dužnosti notara se mogu izreći slijedeće disciplinske kazne:

- a) novčana kazna od 5.000 KM do 25.000 KM,
- b) privremeno oduzimanje prava na obavljanje službe notara u trajanju od jednog mjeseca do jedne godine,
- c) oduzimanje prava na obavljanje službe notara.“

Član 19.

Član 122. mijenja se i glasi:

„Član 122. (Disciplinski postupak)

(1) Inicijativu za pokretanje disciplinskog postupka može dati svako lice.

(2) Zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka podnosi disciplinski tužilac.

(3) Disciplinskog tužioca imenuje Federalni ministar pravde iz reda državnih službenika Federalnog ministarstva ili kantonalnog organa za upravu koji ima položen pravosudni ispit.

(4) Zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka sadrži:

- a) ime i prezime notara,
- b) područje za koje je imenovan i sjedište njegove kancelarije,
- c) činjenični opis i pravnu kvalifikaciju povrede službene dužnosti,
- d) prijedlog dokaza koje bi trebalo da se izvedu na usmenoj raspravi i
- e) prijedlog disciplinske kazne.

(5) O zahtjevu za pokretanje disciplinskog postupka odlučuje prvostepena disciplinska komisija koju rješenjem imenuje Notarska komora u sastavu od tri člana i tri zamjenika člana, pri čemu su najviše dva člana i dva zamjenika notari, a najmanje jedan član i jedan zamjenik iz reda pravnih stručnjaka izvan notarske službe.

(6) Protiv rješenja komisije iz stava (5) ovog člana može se izjaviti žalba u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja.

(7) Žalba se predaje Notarskoj komori koja se zajedno sa spisom predmeta dostavlja Federalnom ministarstvu.

(8) Po prijemu žalbe, Federalni ministar pravde imenuje drugostepenu disciplinsku komisiju u sastavu od tri člana, pri čemu je jedan član državni službenik Federalnog ministarstva sa položenim pravosudnim ispitom, jedan član notar kojeg predlaže Upravni odbor Notarske komore i jedan član iz reda pravnih stručnjaka izvan notarske službe i Federalnog ministarstva.

(9) Rješenje drugostepene disciplinske komisije doneseno po žalbi je konačno.

(10) Disciplinski tužilac iz stava (3) ovog člana i članovi komisije iz st. (5) i (8) ovog člana imenuju se posebno za svaki postupak.

(11) Postupak utvrđivanja disciplinske odgovornosti, evidentiranje, izvršenje i brisanje disciplinskih kazni detaljnije se propisuje prema pravilima koja utvrdi Notarska komora uz saglasnost Federalnog ministarstva.“

Član 20.

Član 123. mijenja se i glasi:

„Član 123.
(Izvršenje disciplinskih kazni)

(1) Konačno rješenje o izricanju novčane kazne notaru predstavlja izvršnu ispravu.

(2) Ukoliko notar kojem je izrečena novčana kazna u roku od 15 dana ne izvrši uplatu novčane kazne, Notarska komora je obavezna obavijestiti Federalno pravobranilaštvo radi pokretanja postupka prinudnog izvršenja.

(3) Sredstva od naplaćene novčane kazne su prihod Budžeta Federacije.“

Član 21.

Član 124. mijenja se i glasi:

„Član 124.
(Privremeno udaljenje notara iz službe)

(1) Ako je protiv notara pokrenut disciplinski postupak može se donijeti rješenje o njegovom privremenom udaljenju iz službe, ako je to nužno radi zaštite časti i ugleda službe ili radi osiguranja interesa stranaka.

(2) Notar će biti privremeno udaljen iz službe ako je protiv njega potvrđena optužnica ili određen pritvor, ili ako izdržava kaznu zatvora do šest mjeseci.

(3) Rješenje o privremenom udaljenju iz službe iz razloga propisanih odredbama stava (1) ovog člana, donosi prvostepena disciplinska komisija.

(4) Rješenje o privremenom udaljenju iz službe iz razloga propisanih odredbama člana 32. stav (4) i stava (2) ovog člana, donosi kantonalni organ za upravu po službenoj dužnosti.

(5) Protiv rješenja o privremenom udaljenju iz službe iz stava (3) ovog člana može se izjaviti žalba drugostepenoj disciplinskoj komisiji u roku od 15 dana od dana dostavljanja rješenja o udaljenju iz službe.

(6) Izjavljena žalba ne odgađa izvršenje rješenja.

(7) Drugostepena disciplinska komisija obavezna je odlučiti po žalbi najkasnije u roku od 15 dana od dana dostavljanja žalbe.

(8) Rješenje drugostepene disciplinske komisije doneseno po žalbi je konačno.“

Član 22.

Iza člana 124. dodaje se novi član 124a. koji glasi:

„Član 124a.
(Posljedice privremenog udaljavanja iz službe)

(1) Rješenjem o udaljenju iz službe po osnovu člana 124. ovog zakona, mora se odlučiti o čuvanju spisa, poslovnih knjiga, pečata i štambilja za vrijeme dok traje privremeno udaljenje iz službe.

(2) Za vrijeme privremenog udaljenja iz službe notar ne smije poduzimati nikakve službene radnje iz nadležnosti notara.“

Član 23.

U članu 127. stav (2) mijenja se i glasi:

„(2) Tarifu o visini nagrade i naknade notara donosi Federalno ministarstvo.“

Član 24.

Član 130. mijenja se i glasi:

„Član 130.
(Nadzor nad radom notara u obavljanju povjerenih poslova)

(1) Nadzor nad zakonitošću obavljanja poslova notara u predmetima koje notaru povjeri sud vrši predsjednik suda koji je povjerio notaru vršenje tih poslova.

(2) Predsjednik suda može:

a) izvršiti kontrolu rada notara u predmetima iz stava (1) ovog člana;

b) predložiti vođenje disciplinskog postupka protiv notara.

(3) Predsjednik suda iz stava (1) ovog člana dužan je obavijestiti Federalno ministarstvo, kantonalni organ za upravu i Notarsku komoru o utvrđenim nepravilnostima i poduzetim mjerama.“

Član 25.

Iza člana 130. dodaju se novi čl. 130a., 130b. i 130c. koji glase:

„Član 130a.
(Nadzor nad radom notara)

(1) Nadzor nad provođenjem ovog zakona vrši Federalno ministarstvo.

(2) Nadzor nad radom notara u vršenju službe notara vrši Federalno ministarstvo u saradnji sa kantonalnim organom za upravu.

(3) Redovan nadzor nad radom notara u vršenju službe notara vrši se najmanje jednom u tri godine.

- (4) Vanredan nadzor nad radom notara u vršenju službe notara može se vršiti po pritužbi stranke ili po službenoj dužnosti.
- (5) O izvršenom nadzoru sačinjava se zapisnik.
- (6) Na osnovu činjenica utvrđenih prilikom vršenja nadzora Federalni ministar može donijeti rješenje u kojem nalaže notaru otklanjanje nadzorom utvrđenih nedostataka i odrediti rok za to otklanjanje.
- (7) Nepostupanje po rješenju iz stava (6) ovog člana predstavlja povredu službene dužnosti iz člana 120. stav (3) tačka f) ovog zakona.
- (8) Propis o načinu provođenja nadzora u smislu ovog člana donijet će Federalni ministar u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 130b.

(Sadržaj i način vršenja nadzora nad radom notara)

- (1) Sadržaj nadzora je provjera da li notar obavlja službu u skladu sa odredbama ovog zakona i slijedećih podzakonskih akata:
  - a) Pravilnikom o radu notara,
  - b) Tarifom o nagradama i naknadama notara,
  - c) Pravilnikom o vođenju registra testamenata i drugih naslijednopravnih poslova u Federaciji,
  - d) Pravilnikom o visini nagrade i naknade troškova notara kao povjerenika suda u ostavinskom postupku i
  - e) drugim propisima.
- (2) Nadzor se vrši bez prethodne najave, u skladu sa odredbama ovog zakona.
- (3) Na pitanja provođenja nadzora koja nisu uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe Zakona o organizaciji organa uprave u Federaciji BiH.

Član 130c.

(Nadzor nad radom Notarske komore)

- (1) Nadzor nad radom Notarske komore vrši Federalno ministarstvo.
- (2) Notarska komora je obavezna Federalnom ministarstvu dostaviti tražene informacije, mišljenja, omogućiti vršenje nadzora i staviti na raspolaganje sve spise, izvornike, dokumentaciju i prostor.
- (3) Federalni ministar rješenjem može Notarskoj komori naložiti provođenje radnji u cilju otklanjanja nepravilnosti ili nedostataka utvrđenih prilikom provođenja nadzora.
- (4) Notarska komora je dužna postupiti po rješenju Federalnog ministra.
- (5) Notarska komora je obavezna do kraja mjeseca marta svake godine podnijeti izvještaj Federalnom ministarstvu o radu Notarske komore za prethodnu godinu, koji sadrži opću ocjenu o radu notara, podatke o organizovanim seminarima, okončanim ili započetim disciplinskim postupcima protiv notara, a može sadržavati i druge podatke koji su od značaja za rad Notarske komore ili koji se odnose na izvršavanje zakonom propisanih prava i obaveza Notarske komore, te prijedloge za poboljšanje uslova obavljanja službe notara.“

Član 26.

(Prelazna odredba)

Disciplinski postupci započeti prije stupanja na snagu ovog zakona okončat će se u skladu sa propisima koji su bili na snazi do stupanja na snagu ovog zakona.

Član 27.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenim novinama Federacije BiH“.

O B R A Z L O Ž E N J E
ZAKONA
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O NOTARIMA

I – USTAVNI OSNOV

Ustavnopravni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbama člana IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine. Naime, prema odredbama člana IV. A. 20. (1) d) Ustava Federacije BiH, Parlament Federacije BiH nadležan je za donošenje zakona o vršenju funkcije federalne vlasti, iz čega proizilazi da navedena odredba predstavlja ustavnopravni osnov za njegovo donošenje.

II – RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine donio je presudu, broj: U-15/10 od 02. 12. 2015. godine, kojom je utvrđeno da član 6. stav (1), u dijelu koji glasi: "Kao i lice koje ispunjava pretpostavke iz stava (2) ovog člana" i stav (2) istog člana, te čl. 27. i 73. Zakona o notarima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 45/02), nisu u saglasnosti sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine.

Naime, u obrazloženju navedene presude između ostalog Ustavni sud Federacije BiH ističe da se u članu 6. stav (1), u dijelu koji glasi: "Kao i lice koje ispunjava pretpostavke iz stava (2) ovog člana" i stavu (2) istog člana, koji glasi: "Nakon isteka prelaznog perioda iz stava 1. ovog člana, polaganju notarskog ispita može pristupiti samo lice, koje je najmanje tri godine provelo na radu kao notarski pomoćnik u smislu člana 42. stav 1. ovog zakona.", propisuju uslovi za polaganje notarskog ispita, koje mogu ispuniti samo određene kategorije lica, tačnije notarski pomoćnici, a ne i lica koja ispunjavaju opće uslove za obavljanje službe notara kako je to propisano članom 26. tačke 1. do 6. osporenog Zakona, na koji način se suprotno Ustavu Federacije BiH, međunarodnim ugovorima i drugim međunarodnim sporazumima, koji imaju snagu ustavnih odredaba, vrši nejednakost pred zakonom i diskriminacija unutar Federacije BiH svih drugih lica, da bez diskriminacije po bilo kojem osnovu i pod jednakim uslovima mogu obavljati službe notara, odnosno da uživaju osnovne slobode. Naime, ograničavajući pristup polaganju notarskog ispita uslovima sadržanim u članu 6. stav (1) u osporenom dijelu i stav (2), prema stanovištu Ustavnog suda Federacije BiH predstavlja direktnu diskriminaciju lica unutar Federacije BiH i ista je u suprotnosti sa zagaranovanim pravom na jednakost pred zakonom i u kontekstu jednakog pristupa javnoj službi.

U pogledu člana 27. Ustavni sud Federacije BiH je stajališta da utvrđivanje broja notara u kantonu u uslovima tržišnog privređivanja ne promovise konkurenciju, kvalitet rada i cijenu pružanja usluga, te da radu notara kao institucije koja predstavlja javnu službu i ima nadležnosti propisane zakonom treba da je cilj građanin, koji pod najpovoljnijim uslovima i u najkraćim rokovima može da ostvaruje svoja prava, što se ne može zaključiti prema sadašnjim rješenjima. Osim toga, kako smatra Ustavni sud Federacije na direktan način se vrši diskriminacija prema advokaturi, koja je nezavisna profesionalna djelatnost koja se organizuje i funkcioniše u skladu sa Zakonom o advokaturi Federacije BiH. Propisivanjem jednog notarskog mjesta na 20000 stanovnika, odnosno, da dvije ili tri općine koje imaju manji broj stanovnika od broja utvrđenog u stavu 4. ovog člana mogu imati jednog notara, u neravnopravan, odnosno diskriminirajući položaj se stavljaju advokatska u odnosu na notarsku djelatnost, koja prema zakonu takođe ima zadatak osiguravanja pružanja stručne

pravne pomoći fizičkim i pravnim licima u ostvarivanju i zaštiti njihovih prava, obaveza i pravnih interesa, a koja nema takvih ograničavajućih propisa u svojoj organizaciji, čime se građani stavljaju u nejednak položaj u pogledu njihovog prava jednakog pristupa i jednoj i drugoj službi, zbog čega je prema stanovištu Ustavnog suda Federacije BiH i ovaj član u suprotnosti sa Ustavom Federacije BiH.

Takođe, u odnosu na član 73. Zakona o notarima kojim se propisuju pravni poslovi za koje je neophodna notarska obrada isprava, Ustavni sud Federacije BiH ističe da je opće pravilo koje je utvrđeno u jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava to da zakoni moraju biti predvidivi, dostupni i jasni, jer samo takav zakon omogućava građanima da prilagode svoje ponašanje i ostvaruju svoja prava i vrše svoje obaveze u skladu sa zakonom, a što nije slučaj sa tekstom zakonske odredbe koja glasi: "dok ne budu zamijenjene posebnom regulativom o obavezi notarske obrade isprava, koje ih izričito u cjelini ili u dijelovima stavljaju van snage". Nadalje, u odnosu na odredbe koje propisuju obaveznu notarsku obradu isprava u svim segmentima koji su pobrojani u predmetnoj odredbi, Ustavni sud je stava da je ista diskriminatorna i na štetu drugih lica-diplomiranih pravnika sa položenim pravosudnim, magistarskim ispitom ili doktoratom.

Takođe, Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine donio je i Presudu broj: U-22/16 od 06. 03. 2019. godine, kojom je utvrđeno da određene odredbe Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 27/05, 68/05, 43/09 i 63/14), Zakona o stvarnim pravima („Službene novine Federacije BiH“, broj: 66/13 i 100/13), Zakona o zemljišnim knjigama Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 58/02, 19/03 i 54/04) i Zakona o nasljeđivanju u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 80/14), kojima je propisana obavezna notarska obrada određenih isprava, nisu u skladu sa Ustavom Federacije BiH, pa je Ustavni sud Federacije BiH donio prelazno rješenje kojim se daje mogućnost Parlamentu Federacije Bosne i Hercegovine da u roku od najviše šest mjeseci od dana objavljivanja ove presude u „Službenim novinama Federacije BiH“ uskladi odredbe zakona koje su utvrđene kao neustavne sa Ustavom Federacije Bosne i Hercegovine, do kada se iste mogu primjenjivati. Navedena odluka objavljena je u „Službenim novinama Federacije BiH“, broj: 32/19 od 15. 05. 2019. godine.

Vlada Federacije Bosne i Hercegovine je u cilju provođenja navedenih presuda Ustavnog suda Federacije BiH, u hitnu parlamentarnu proceduru uputila Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima. Isti je razmatran od strane Predstavničkog doma Parlamenta Federacije BiH na 7. redovnoj sjednici održanoj dana 29. 10. 2019. godine, kada je Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH usvojio navedeni prijedlog sa četiri amandmana. Dom naroda Parlamenta Federacije BiH je navedeni Prijedlog zakona razmatrao na 2. vanrednoj sjednici održanoj dana 14. 11. 2019. godine, kada je odlučeno da se Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima razmatra u formi Nacrta zakona, te je donesen Zaključak kojim Dom naroda prihvata navedeni Nacrt i smatra da može poslužiti kao osnov za izradu Prijedloga zakona, takođe predlagač zakona je zadužen da provede javnu raspravu u roku od 30 dana.

Dom naroda Parlamenta Federacije BiH je na istoj sjednici razmatrao i pet zakona koji su tretirani Presudom Ustavnog suda Federacije BiH U-22/16 od 06. 03. 2019. godine, a odnose se na notarsku djelatnost, za koje je takođe odlučeno da se razmatraju u formi nacrta, te su doneseni zaključci kojim Dom naroda prihvata

navedeni Nacrt i smatra da može poslužiti kao osnov za izradu Prijedloga zakona, takođe predlagač zakona je zadužen da provede javnu raspravu u roku od 30 dana.

Postupajući po navedenim zaključcima Doma naroda Parlamenta Federacije BiH, Federalno ministarstvo pravde je provelo javnu raspravu. Javna rasprava je provedena u zadanom roku i šira javnost je informisana da svi zainteresovani subjekti mogu uzeti učešće u istoj dostavljanjem pismenih prijedloga, primjedbi i sugestija, a kao završni dio javne rasprave organizovana je usmena sesija na kojoj je učešće uzelo veći broj učesnika.

Nakon završene javne rasprave obavljena je detaljna analiza prvobitnog zakonskog prijedloga koji je upućen od strane Vlade Federacije BiH, Prijedloga zakona sa četiri amandmana koje je usvojio Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH, te analiza svih pristiglih sugestija, prijedloga i primjedbi kao i izlaganja iznesenih na samoj usmenoj raspravi i raspravama koje su se odvijale na sjednicama oba doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine.

Analiza je vršena u pravcu neupitne obaveze za provođenje Presude Ustavnog suda i trenutnog stanja u određenim pravnim oblastima u kojima je uloga i značaj notarijata i notara kao nosioca javnog ovlaštenja veoma bitna. U tom smislu jasno se došlo do zaključka da zakonsko rješenje kojim bi se notarijat stavio u određenu fakultativnu ulogu u određenim pravnim oblastima imao višestruke posljedice u pravnom sistemu u Federaciji BiH i u značajnoj mjeri bi ugrozio pravnu sigurnost, a s druge strane ponovno bi se vratili u stanje da sudovi dodatno budu opterećeni određenim pravnim poslovima u kojima je notarijat zaživio u funkciji preventivnog pravosuđa.

Mnogi prijedlozi sa obavljene javne rasprave kojim se pod izgovorom „slobodne volje građana“ i „prava na izbor građana“ predlaže provođenje Presude Ustavnog suda Federacije BiH na način da se svi pravni poslovi osim onih koji se odnose na raspolaganje imovinom maloljetnih i poslovno nesposobnih lica, pravne poslove iz člana 73a. ovog zakona u kojima učestvuje nepismena stranka, kao i gluha, nijema, slijepa ili gluhonijema stranka te stranka koja ne zna jedan od službenih jezika u Bosni i Hercegovini, sačinjavaju u formi privatne isprave na kojoj bi ovjera potpisa od strane nadležnih organa, predstavljala valjan osnov za proizvođenje određenih pravnih učinaka, odbijeni su. Razlog za to je činjenica, da će nepostojanje obavezne javne isprave u pravnom prometu kod poslova kao što su promet nekretnina, zasnivanje hipoteka, sklapanje ugovora o doživotnom izdržavanju, osnivačkih akata poslovnih subjekata i sl. u našem pravnom sistemu u velikoj mjeri ugroziti dostignuti nivo pravne sigurnosti i ponovno ćemo se vratiti u period nesigurnog prometovanja nekretnina iz kojeg proizilaze dugotrajni sudski procesi dokazivanja vlasništva, zasnivanja nelegalnih hipoteka koje bi se u konačnici morale vratiti na sudsko postupanje (jer prije uvođenja notarijata takvi postupci su vođeni na sudu) čime opet zatrpavamo pravosuđe, određeni nasljednopravni poslovi bi se ponovno vratili na sudsko postupanje i potvrđivanje jer su i ranije tako rađeni, poslovni subjekti bi se ponovno mogli osnivati pod različitim okolnostima, a pitanje sigurnosti u izmirenju poreskih obaveza bi došlo pod upitnik, kao i kontrola pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti obzirom na obaveze notara iz Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti. Dakle, sve ove činjenice moraju se uzeti u obzir kako bi se na pravilan način procijenila uloga javne službe u funkciji notarijata i uloga notara kao nosioca te javne službe. Naime, isprava na kojoj su potpisi ovjereni bilo od notara, bilo od suda ili nadležnog upravnog organa, nema snagu javne isprave i u pravnom prometu proizvodi potpuno druge efekte u odnosu na javnu ispravu.

Sadržaj takve isprave niko nema obavezu provjeriti, neuka stranka nije zaštićena, poslovnu sposobnost niko ne provjerava i u konačnici efekat tih pravnih poslova je upitan do same procjene od strane suda. Pojava nadripisarstva je ovakvim zakonskim rješenjem afirmisana i ponovno će se vratiti u velikoj mjeri.

Dakle, „sloboda volje građana“ i „pravo na izbor građana“ je upitno ukoliko se stavi u kontekst navedenih činjenica jer zbog takvog zakonskog rješenja sloboda izbora kod neukih građana će biti upitna i isti će trpjeti najveće posljedice ovakvih zakonskih rješenja.

Naime, značaj funkcije javne vlasti ogleda se upravo u tome da se uvođenjem određenih pravila, jednakih za sve građane zagarantuju jednaka prava tim građanima. U kontekstu argumentacije zaštite „prava na izbor“ u praksi ćemo imati situacije da će pravna sigurnost neukih građana, slabije platežne moći, biti sigurno ugrožena zbog činjenice da će u konačnici zbog pribjegavanja finansijski isplativijim uslugama dobijati „uslugu“ lošijeg ili nikakvog kvaliteta, koja će na kraju rezultirati izostajanjem traženih prava. U praksi će to značiti da će stranke veće platežne moći zasigurno i dalje tražiti usluge notara jer će javnom ispravom željeti zaštititi svoje pravo, dok neuke stranke ili stranke slabije platežne moći uglavnom koriste usluge lica koja nemaju adekvatno znanje za određenu oblast, a u konačnici ovjerom potpisa na ispravi koju sačine takva lica, stranka nema nikakvu zaštitu. Dakle, radi se o kategoriji lica koja zbog platežne moći neće koristiti ni advokatske usluge za određene poslove kao što je na primjer sačinjavanje ugovora o kupoprodaji nekretnina, koje će sačiniti bilo ko, dakle ne advokat, a takva isprava će ovjerom potpisa predstavljati podobnu ispravu za upis promjene vlasništva na sudu, ali u sudskom postupku će se tek utvrđivati i stvarna mogućnost realizacije takve isprave. Shodno navedenom, upravo značaj javne isprave u pravnom prometu kod poslova od visokog pravnog značaja u određenom pravnom sistemu, je napravio distinkciju notarijata u odnosu na advokatsku službu i druge organe i tijela, pa su u predloženom zakonskom tekstu sadržana rješenja kojima se propisuje obavezna notarska obrada za tačno određenu kategoriju pravnih poslova u kojima stranke, odnosno njihov pravni status zahtijeva poseban stepen opreza prilikom zaključivanja ovih pravnih poslova, dok su u članu 73a. propisani poslovi za koje se zahtijeva obavezna procedura potvrđivanja pravnog posla od strane notara, nakon čega privatna isprava dobiva snagu javne isprave.

Kako bi se postigla veća ekspeditivnost notarske službe uvaženi su svi prijedlozi i sugestije koje su se odnosile na rad notarske službe, način kontrole notara i disciplinski postupak, a što nije bilo obuhvaćeno u prvobitnom tekstu zakona.

Dakle, izvršena je značajna korekcija zakona u dijelu određivanja broja notara, kontrole rada notara i Notarske komore Federacije BiH, zatim poboljšane su odredbe kojima se uređuje disciplinska odgovornost i disciplinski postupak, udaljavanje notara iz službe i posljedice tog udaljavanja, precizirane su odredbe vezane za postavljenje zamjenika notara, te zakonski ograničeno imenovanje bliskih srodnika za zaposlenike u notarskim kancelarijama, tako i notara – bliskih srodnika na istom notarskom području, pa se korigovani tekst zakona dostavlja na razmatranje i predlaže se da Parlament Federacije BiH donese Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o notarima u predloženom tekstu.

III – USKLAĐENOST PROPISA S EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Prilikom izrade nacrtu navedenog zakona, Federalno ministarstvo pravde je imalo u vidu Uredbu o Uredu Vlade Federacije BiH za zakonodavstvo i usklađenost s propisima Evropske unije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 26/20) i Uredbu o postupku usklađivanja zakonodavstva Federacije BiH s pravnom stečevinom Evropske unije („Službene novine Federacije BiH“, broj: 98/16) i u tom smislu je izvršilo analizu evropske pravne stečevine. Nakon detaljne i sveobuhvatne analize, zaključeno je da ne postoje primarni niti sekundarni izvori evropskog prava koji regulišu predmetnu materiju, već se ostavlja sloboda svakoj od država članica da u skladu sa unutrašnjim uređenjem suvereno izvrši prenos javnih ovlaštenja u obimu i na način koji joj najviše odgovara. Ovo naročito ako se ima u vidu da se vrši intervencija u navedeni zakon ponajviše u dijelu koji je tretiran presudama Ustavnog suda Federacije BiH. Imajući u vidu naprijed navedeno, obrađivač navedenog zakona nije u mogućnosti dostaviti tabelu usklađenosti.

IV – OBRAZLOŽENJE PREDLOŽENIH ZAKONSKIH RJEŠENJA

U članu 1. Prijedloga zakona dopunjuje se član 4. važećeg zakonskog teksta na način da se kao notarske isprave definišu i isprave koje su potvrđene u postupku solemnizacije.

Navedena odredba je korigovana zbog uvođenja postupka potvrđivanja privatne isprave od strane notara, a koji postupak nije bio postojao u važećem zakonu.

Članom 2. Prijedloga zakona interveniše se u članu 6. važećeg zakonskog teksta, koji propisuje da polaganju notarskog ispita može pristupiti lice, koje je nakon položenog pravosudnog ispita, u smislu člana 26. tačka 4. ovog zakona, radilo najmanje tri godine na pravnim poslovima. Dakle, polaganje notarskog ispita je omogućeno svim licima koja ispunjavaju uslov od tri godine radnog iskustva nakon položenog pravosudnog ispita i nije ograničeno na bilo koju kategoriju lica. Navedenom odredbom otklanjaju se ograničenja za pristupanje polaganju notarskog ispita i u konačnici otvara se mogućnost pristupa vršenju notarske službe svim licima koja za to ispunjavaju zakonske uslove, a ne samo ograničenoj kategoriji lica kako je to bilo propisano odredbom koja je proglašena neustavnom.

Članom 3. u važeći zakonski tekst inkorporira se nova zakonska odredba, član 25a. kojim se propisuje organizovanje notarskog ispita. Ovom odredbom obavezuje se Federalno ministarstvo pravde da organizuje polaganje notarskog ispita najmanje jednom godišnje. Ovakva odredba ne postoji u važećem tekstu, a u praksi se pokazala neophodnom. Takođe, prvobitni tekst Prijedloga zakona nije sadržavao ovu dopunu Zakona o notarima, ali je kao dostavljeni prijedlog i sugestija u toku javne rasprave, prihvaćen od strane obrađivača zakona.

U članu 4. Prijedloga zakona interveniše se u članu 27. važećeg zakona, gdje se propisuje da na prijedlog rukovodioca kantonalnog organa uprave nadležnog za poslove pravosuđa i uprave, uz prethodno obavljene konsultacije sa Notarskom komorom Federacije Bosne i Hercegovine, vlada kantona određuje broj potrebnih notara za područje kantona, kao i njihovo službeno sjedište, takođe se propisuje šta je službeno sjedište notara, te da u svakom službenom sjedištu mora biti imenovan najmanje jedan notar. Nadalje, propisuje se da su kriteriji na osnovu kojih se utvrđuje

potreban broj notara u određenom službenom sjedištu: broj stanovnika, intenzitet privrednog poslovanja, kao i godišnji broj poslova koje notari obavljaju na tom području.

Kao vrlo značajna novina u odnosu na zakonski tekst koji je prvobitno dostavljen u proceduru, jeste odredba kojom se propisuje da je kantonalni organ za upravu dužan svake četiri godine preispitati potreban broj notara na određenom službenom području prema kriterijima utvrđenim u stavu (4) ovog člana i, ako postoji potreba, predložiti vladi kantona povećanje broja notara na određenom području o čemu je dužan obavijestiti Federalno ministarstvo, koje će opet, ukoliko kantonalni organ za upravu ne postupi tako, na osnovu utvrđenih kriterija iz stava (4) ovog člana predložiti vladi kantona povećanje broja notara na određenom području. Vlada kantona je dužna u roku od 30 dana razmotriti prijedlog iz stava (7) ovog člana i o svojoj odluci obavijestiti Federalno ministarstvo. Ova odredba je proglašena neustavnom u smislu određivanja potrebnog broja notara na određenom području i intervencijom u ovom članu obezbjeđuje se da vlada kantona prema propisanim kriterijima, a u saradnji sa Notarskom komorom i Federalnim ministrom pravde, odredi broj notara na području određenog kantona, a koji broj u konačnici može biti izmijenjen u skladu sa potrebama područja. Kao važna novina u odnosu na prvobitni tekst jeste utvrđivanje obaveze kantonalnom organu za upravu da nakon određenog perioda vrši preispitivanje broja notara, što je jako bitno zbog dosadašnjih iskustava prema kojima u pojedinim kantonima nije čak ni bilo izbora novih notara, a potrebe građana su ukazivale da je neophodno povećati i broj koji je utvrđen odlukom vlade.

Takođe, veoma važna novina u predloženom tekstu jeste odredba kojom se propisuje da na području istog službenog sjedišta za notara ne može biti imenovano lice koje je bračni partner, predak ili potomak notara koji aktivno vrši službu, a za zamjenika ili pomoćnika određenog notara ne može biti imenovan njegov bračni partner, predak ili potomak. Dosadašnji pokazatelji jasno ukazuju na činjenicu da su zbog nedostataka u važećem zakonskom okviru, u velikom broju notarskih kancelarija u Federaciji BiH uposljena lica iz kruga porodice, nasuprot činjenici da se radi o djelatnosti koja je zakonom povjerena notarima kao nosiocu javnog ovlaštenja. Dakle, dovodi se u pitanje objektivnost i profesionalnost obavljanja notarske djelatnosti koja se suzila na uzak broj lica zaposlenih u notarskim kancelarijama posebno sa aspekta člana 6. koji je proglašen neustavnim zbog uslova za pristupanje polaganju notarskom ispitu. Kroz njegovu primjenu u proteklom periodu proizvedena je mogućnost da u većini slučajeva potomci notara postaju pomoćnici notara, a zatim i ostvaruju uslove za polaganje notarskog ispita, pa su se u praksi pojavile situacije da na određenom sjedištu notara pored roditelja koji obavlja službu notara, u novoj konkursnoj proceduri pojavljuje se potomak koji po važećim zakonskim odredbama i kriterijima izbora treba biti izabran za notara u istom sjedištu, čime se faktički proizvodi monopol u obavljanju javne službe. Slična situacija je i sa izborom pomoćnika notara i zamjenika notara jer su u većini slučajeva za pomoćnike notara, u konkursnim procedurama birani potomci notara, koji su opet od strane kantonalnih organa za upravu postavljeni za zamjenike notara.

Članom 5. Prijedloga zakona interveniše se u članu 32. važećeg zakonskog teksta i predmetna odredba se proširuje novim stavom (4), koji propisuje da pokretanje postupka razrješenja notara iz razloga propisanih u stavu (1) ovog člana može biti osnov za privremeno udaljenje iz službe. Dakle, ukoliko se pokrene postupak za razrješenje notara iz razloga koji su jasno propisani zakonom, u takvom slučaju

odlučit će se i o udaljenju notara iz službe. Ova odredba nije bila u prvobitnom tekstu predloženih izmjena i dopuna zakona, ali je nakon provedene javne rasprave i pristiglih primjedbi i sugestija ocijenjeno da je neophodno precizirati važeću normu.

Članom 6. brisani su čl. 34. i 35. jer je predloženim izmjenama i dopunama zakona obuhvaćen i član 124. kojim su riješena pitanja privremenog udaljenja iz službe, a pitanje posljedica privremenog udaljenja iz službe, riješeno je odredbom člana 124a.

Članom 7. Prijedloga zakona interveniše se u članu 43. stav (2) na način kojim se precizira zakonska odredba u smislu da pomoćnici notara ne mogu potpisivati niti klauzule o potvrđivanju - solemnizacione klauzule. Razlog dopune ove odredbe je uvođenje postupka solemnizacije, koji može provoditi isključivo notar.

Članom 8. Prijedloga zakona mijenja se važeća zakonska odredba u članu 45. stav (5) kojom se propisuje da za zamjenika notara može biti postavljen samo drugi notar ili pomoćnik notara koji ima položen notarski ispit. Ova odredba je uvrštena u tekst zakona kao rezultat primjedbi javne rasprave, obzirom da je ocijenjeno neophodnim precizirati uslove za postavljanje zamjenika notara. Naime, u dosadašnjoj praksi pokazalo se da važeća odredba određene nejasnoće koje su se ogledale u tome da su od strane nadležnih kantonalnih organa za upravu postavljeni pomoćnici notara za zamjenike notara bez položenog notarskog ispita jer u zakonu o notarima nije navedeno da pomoćnici notara moraju imati notarski ispit. Treba napomenuti da je ista bila predmetom rasprave po inicijativi za autentično tumačenje iste, pa je resorno Federalno ministarstvo pravde dalo izjašnjenje da je u pogledu tumačenja stava (5) u kontekstu sa stavom (1) ovog člana, kao i svrhom postavljenja zamjenika notara neophodno da pomoćnik notara mora imati notarski ispit ukoliko se postavlja za zamjenika notara, jer u takvoj situaciji on crpi sva prava notara i ima obaveze koje zakon propisuje za notara. Međutim, bez obzira na stav Federalnog ministarstva pravde ova odredba je različito tumačena u određenim kantonalnim ministarstvima za upravu što je proizvelo različita postupanja u praksi, pa se iz tog razloga predlaže njena dopuna.

Članom 9. Prijedloga zakona mijenja se član 67. važećeg zakonskog teksta i istim se propisuje da se protiv konačnih odluka organi Notarske komore kojima se odlučuje o pravima i dužnostima notara, zamjenika notara, notarskih pomoćnika i drugih lica na radu kod notara, može voditi spor iz radnih odnosa pred nadležnim sudom u roku od 30 dana od dana prijema konačne odluke. Važeći tekst ove odredbe je nedorečen u smislu opredjeljenja vrste spora pred nadležnim sudom, pa se u praksi vrlo često dešavalo da sudovi različito postupaju po navedenim odlukama Notarske komore Federacije BiH, tretirajući iste kao upravni akt i spor po istima kao upravni spor ili kao klasičan radni spor.

Članom 10. interveniše se u članu 69., te se u stavu (1) precizira da je notar nadležan da poduzima notarsku obradu isprava, potvrđuje (solemnizuje) ispravu, izdaje potvrde, kao i da ovjerava potpise, rukoznake i prepise. Dopuna ovog člana neophodna je radi preciziranja poslova notara i uvođenja postupka potvrđivanja privatne isprave-solemnizacije isprave.

Članom 11. Prijedloga zakona propisuje se izmjena člana 73. važećeg teksta na način da se pravni poslovi koji za svoju pravnu valjanost zahtijevaju notarsku obradu

isprava odnose se na raspolaganje imovinom maloljetnih i poslovno nesposobnih lica, pravne poslove iz člana 73a. ovog zakona u kojima učestvuje nepismena stranka, kao i gluha, nijema, slijepa ili gluhonijema stranka te stranka koja ne zna jedan od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i pravne poslove kojima se obećava neka činidba kao poklon s tim što se nedostatak notarske forme, u ovom slučaju, nadomješta izvršenjem obećane činidbe.

Dakle, imajući u vidu da je član 73. Zakona o notarima proglašen neustavnim sa obrazloženjem da je ista diskriminatorna u kontekstu da obradu akata iz pravnih poslova sadržanih u ovoj odredbi mogu vršiti samo notari, a ne i same stranke kao i druga lica iz pravne struke, ova odredba je sužena u kontekstu nadležnosti notara za obaveznu obradu akata u pojedinim pravnim poslovima, na način da se propisuje obavezno obraćanje notaru samo u slučaju kada se radi o raspolaganju imovinom maloljetnih i poslovno nesposobnih lica, kada imamo pravne poslove iz člana 73a. ovog zakona u kojima učestvuje nepismena stranka, kao i gluha, nijema, slijepa ili gluhonijema stranka te stranka koja ne zna jedan od službenih jezika u Bosni i Hercegovini i pravne poslove kojima se obećava neka činidba kao poklon s tim što se nedostatak notarske forme, u ovom slučaju, nadomješta izvršenjem obećane činidbe. Dakle obaveznoj notarskoj obradi podliježu samo pravni poslovi u kojima se zahtijeva visok stepen pravne sigurnosti, kada notar kao nosilac javnog ovlaštenja u preliminarnoj proceduri zaključivanja ovih poslova sačinjava javnu ispravu.

Takođe, stranke mogu zahtijevati notarsku obradu isprava u bilo kojem slučaju, ali minimum pravne sigurnosti koji zakon propisuje odnosi se na prethodno navedene pravne poslove.

U odnosu na presudu Ustavnog suda Federacije BiH treba napomenuti da je ista ispoštovana obzirom da je broj poslova za koje je neophodna notarska obrada znatno sužen i odnosi se na one pravne poslove za koje u skladu sa svim međunarodnim pravnim standardima javna vlast može intervenirati i propisati određeni stepen ograničenja prava na izbor radi zaštite pravne sigurnosti i javnog interesa. Ostali pravni poslovi podliježu postupku potvrđivanja privatne isprave, to jeste postupku „solemnizacije“, koju treba da vrše notari u skladu sa predloženim odredbama člana 73a. Postupkom solemnizacije obezbjeđuje se minimum pravne sigurnosti obzirom da pravni posao koji se zaključuje u obliku privatne isprave solemnizacijom dobiva formu javne isprave, jer notar kao nosilac javnih ovlaštenja provjerava sve formalne i materijalne pretpostavke za punovažnost tog pravnog posla, a privatna isprava putem koje se pravni posao realizuje dobiva snagu javne isprave.

Članom 12. Prijedloga zakona predlaže se nadogradnja zakonskog teksta novim članom 73a. kojim se uvodi postupak obaveznog potvrđivanja isprava za koje više nije obavezna notarska obrada, ali je neophodno da se zadrži određeni stepen pravne sigurnosti zbog vrste pravnih poslova. Ovom odredbom se takstativno navode poslovi za čiju punovažnost je neophodno da privatna isprava bude potvrđena - solemnizirana od strane notara, odnosno kako je to zakonom određeno. Obavezna solemnizacija propisuje se za pravne poslove o regulisanju imovinskih odnosa između bračnih drugova, kao i između lica koja žive u vanbračnoj životnoj zajednici, pravne poslove, čiji je predmet prenos ili sticanje vlasništva ili drugih stvarnih prava na nekretninama, i osnivačka akta privrednih društava i njihovih statuta, kao i svaka promjena statuta, te ugovor o nasljeđivanju, ugovor o doživotnom izdržavanju, ugovor o ustupanju i raspodjeli imovine za života, ugovor o odricanju od nasljeđa koje nije otvoreno.

U kontekstu provođenja Presude Ustavnog suda Federacije BiH, strankama koje zaključuju navedene pravne poslove ili su učesnici istih, ostavljena je mogućnost da samostalno sačine ispravu ili da sačinjavanje iste povjere nekom drugom licu, advokatu i sl. Dakle, isključivo pravo notara na obavljanje ovih poslova u segmentu kreiranja akata je oduzeto i ostavljena je mogućnost izbora za stranke iz čega proizilazi netačnom argumentacija pojedinih učesnika javne rasprave da notar i dalje zadržava ekskluzivno pravo kada su u pitanju nevedeni pravni poslovi. Naime, uloga notara u predmetnim poslovima je svedena na zakonski minimum i ne predstavlja ograničavajući faktor u slobodnom izboru građana, kako je to prezentirano od strane određenih učesnika javne rasprave, jer se kod određenih poslova od veoma velikog značaja za pravni promet gdje postoji potreba za pojačanim nadzorom od strane javnih institucija, zakonom može propisati način kojim će se ta pravna sigurnost obezbijediti, a to je putem formalne i materijalne provjere ispunjenosti određenih uslova od strane nosioca javnog ovlaštenja, tj. notara, koja se potvrđuje formalnom klauzulom o ispunjenosti i potpisom ovlaštenog notara, čime sam pravni posao dobiva svoju punovažnost, a isprava formu javne isprave.

U kontekstu značaja da predmetni pravni poslovi budu svrstani u nivo za koji se zahtijeva poseban mehanizam provjere, treba naglasiti da je taj mehanizam rezultat potrebe olakšanja rada pravosudnim organima, gdje se kroz sistem preventivnog pravosuđa obezbjeđuje ušteda vremena i materijalnih sredstava, jer u suprotnom ogromni troškovi budu proizvedeni dugotrajnim suđenjima. Proces solemnizacije je takođe u finansijskom smislu znatno povoljniji za same stranke.

Članom 13. Prijedloga mijenja se važeći član 90. Zakona o notarima, kojim se reguliše pitanje izvršne isprave i u tom kontekstu neophodno je bilo inkorporirati u tekst odredbu koja se odnosi na solemnizirane isprave.

Članom 14. Prijedloga zakona, a slijedeći novine u zakonskom tekstu iz prethodnog člana Prijedloga zakona dodaje se iza člana 91. novi podnaslov i članovi 91a. do 91e., koji glasi: „2a. Postupak potvrđivanja privatne isprave za koju nije obavezna notarska obrada-solemnizacija“.

Novim članom 91a. propisuje se način na koji se vrši postupak, odnosno stavljanje klauzule o potvrđivanju, koja je uslov za punovažnost pravnog posla. Solemnizacionom klauzulom notar potvrđuje da je strankama u njegovom prisustvu pročitana isprava, da su one izjavile da ta isprava u svemu i potpuno odgovara njihovoj volji i da su je svojeručno potpisale.

Članom 91b. propisuje se sadržaj klauzule o potvrđivanju, a u članu 91c. način stavljanja klauzule o potvrđivanju.

Članom 91d. propisuje se potvrđivanje isprave, te razlozi zbog kojih notar neće potvrditi ispravu, odnosno da ista neće biti potvrđena u kojoj su pojedina mjesta ispravljena, preinačena, brisana, precrtana, umetnuta ili dodana, odnosno koja je pocijepana, oštećena ili sumnjiva po svom vanjskom obliku.

U članu 91e. propisuje se obavezno ispitivanje uslova za preduzimanje pravnog posla, kada notar ispituje da li stranke imaju pravnu i poslovnu sposobnost koja se traži za preduzimanje tog posla i da li su ovlaštene da preduzmu pravni posao, te ukoliko utvrdi da nisu ispunjeni propisani uslovi, notar je obavezan rješenjem odbiti da potvrdi ispravu.

Članom 15. Prijedloga zakona uvodi se nova odredba u Zakon o notarima, odredba 108a., kojom se propisuje elektronski pravni promet i elektronski dokument, kao mogućnost uvođenja komunikacije notara sa javnim registrima elektronskim putem.

Članom 16. Prijedloga zakona interveniše se u članu 115. važećeg zakonskog teksta zbog uvođenja postupka solemnizacije, pa se propisuje da se u opće poslovne knjige upisuju i solemnizirana privatna isprava.

Članom 17. Prijedloga zakona, mijenja se odredba člana 120. važećeg zakonskog teksta kojom su utvrđene povrede službenih dužnosti notara. Ova odredba je znatno proširena novim oblicima povreda službene dužnosti koje su u praksi nastale, ali zakonski nisu bile propisne. Takođe, povrede su podijeljene na lakše i teže povrede.

Članom 18. Prijedloga zakona mijenja se član 121. važećeg zakonskog teksta kojim su utvrđene disciplinske kazne za povrede službenih dužnosti. Naime, u odnosu na važeći zakonski tekst, povrede službenih dužnosti su podijeljene na lakše i teže, pa su i sankcije za takve povrede izmijenjene i propisuju se srazmjerno težini povrede.

Članom 19. Prijedloga zakona mijenja se član 122. važećeg zakonskog teksta kojim je propisan disciplinski postupak. Ova odredba je u potpunosti izmijenjena iz razloga što je u dosadašnjoj praksi dala veoma loše efekte. U većini slučajeva nadležni kantonalni organi za upravu i kada imaju saznanja o određenim povredama službenih dužnosti notara nisu pokretali disciplinske postupke iz različitih razloga, a postupci koji su pokretani i vođeni od strane Notarske komore, takođe su bili neefektivni. Iz navedenog razloga predložene su izmjena prema kojima zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka podnosi disciplinski tužilac, kao stručno lice kojem je to obaveza, a ne neodređeno lice iz kantonalnog organa za upravu. Naime, disciplinskog tužioca imenuje Federalni ministar pravde iz reda državnih službenika Federalnog ministarstva ili kantonalnog organa za upravu koji ima položen pravosudni ispit. Precizirana je struktura zahtjeva, a zatim je predloženo da sastav disciplinske komisije koju imenuje Notarska komora bude drugačiji jer najmanje jedan član i jedan zamjenik člana moraju biti iz reda pravnih stručnjaka van notarske službe. Takođe, po žalbama na rješenja prvostepene disciplinske komisije odlučuje Federalno ministarstvo pravde čime se osigurava dvostепенost postupanja van Notarske komore, a ne u okviru Komore kako je to trenutno propisano. Po prijemu žalbe, Federalni ministar pravde imenuje drugostepenu disciplinsku komisiju u sastavu od tri člana, pri čemu je jedan član državni službenik Federalnog ministarstva sa položenim pravosudnim ispitom, jedan član notar kojeg predlaže Upravni odbor Notarske komore i jedan član iz reda pravnih stručnjaka van notarske službe i Federalnog ministarstva. Disciplinski tužilac iz stava (3) ovog člana i članovi komisije iz st. (5) i (8) ovog člana imenuju se posebno za svaki postupak, radi osiguranja nezavisnosti i nepristrasnosti u radu.

Članom 20. Prijedloga zakona propisuje se način izvršenja disciplinskih kazni. Ovim članom mijenja se član 123. važećeg zakona i značajna novina jeste obaveza Notarske komore da obavijesti Federalno pravobranilaštvo ukoliko notar ne izvrši konačno rješenje o izricanju novčane kazne, koja je sada prihod Budžeta Federacije. Razlog za ovakvo rješenje jeste činjenica da su u dosadašnjoj praksi postojali mnogi problemi vezani za izvršenje kazne, a obzirom da je notar nosilac javnog ovlaštenja jasno je da iznos novčane kazne treba biti prihod Budžeta FBiH.

Članom 21. Prijedloga zakona mijenja se član 124. važeće odredbe kojim se propisuje privremeno udaljenje notara iz službe. Ovom odredbom jasno se propisuju

obligatorni i diskrecioni razlozi za udaljenje notara iz službe na određeni period, a zatim i nadležni organi za donošenje rješenja.

Članom 22. Prijedloga zakona proširuje se zakonski tekst odredbom 124a kojom se propisuju posljedice privremenog udaljenja notara iz službe kao i obaveza donosiocu rješenja da rješenjem o udaljenju iz službe po osnovu člana 124. ovog zakona, mora se odlučiti o čuvanju spisa, poslovnih knjiga, pečata i štambilja za vrijeme dok traje privremeno udaljenje iz službe.

Članom 23. Prijedloga zakona interveniše se u članu 127. stav 2. zakonskog teksta i propisuje se da Federalno ministarstvo pravde donosi Pravilnik o visini nagrade i naknade notara sa utvrđenom Tarifom. Ova odredba je izmijenjena u smislu da više ne postoji obaveza dostavljanja prijedloga tarife od strane Notarske komore, a što je imalo ograničavajući karakter u odnosu na nadležno ministarstvo. Notarska služba je javna služba i donošenje Tarife treba da bude u isključivoj nadležnosti organa javne vlasti.

Čl. 24. i 25. Prijedloga zakona mijenja se važeći član 130. kojim se propisuje nadzor nad radom notara i zakonski tekst se proširuje novim odredbama 130a., 130b. i 130c. kojim se jasno preciziraju vrste nadzora, nadležnost organa s obzirom na vrstu nadzora i kao posebna novina nadzor nad radom notarske komore se uređuje na poseban način što do sada nije bio slučaj. Jasno se predlaže razdvajanje nadzora nad radom notara u obavljanju povjerenih poslova, što radi sud koji je povjerio poslove, te obim tog nadzora i obaveze suda, zatim nadzor nad provođenjem zakona i nadzor nad radom notara u vršenju službe notara. Jasno se propisuje obaveza Federalnog ministra pravde o poduzimanju određenih mjera prema notarima ukoliko se utvrde određeni nedostaci, što trenutno nije propisano, te obaveza o donošenju posebnog propisa o načinu provođenja nadzora kojim će se jasno definisati način provođenja nadzora.

V – PRIMJEDBE I SUGESTIJE PRISTIGLE U TOKU JAVNE RASPRAVE

Zainteresovani subjekti koji su svojim učešćem doprinijeli javnoj raspravi i dali svoje prijedloge i sugestije su:

1. Advokatura “Ćupina & Co“ d.o.o. za obavljanje advokatske djelatnosti, je aktom od 12. 12. 2019. godine dostavila pisane prijedloge i sugestije na svih šest zakonskih rješenja koji su obuhvaćeni javnom raspravom, a slijedom Presuda Ustavnog suda Federacije BiH, broj: U-15/10 od 02. 12. 2015. godine i broj: U-22/16 od 06. 03. 2019. godine. Prijedlog koji je dostavljen odnosi se na član 7. Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima, kojim se važeći zakonski tekst dopunjuje novim članom 73a. te se predlaže da se u istom definišu pravni poslovi za koje je obavezna ovjera potpisa na ispravama od strane notara ili suda, a isti se odnose na:

1. pravne poslove o regulisanju imovinskih odnosa između bračnih drugova, kao i između lica koja žive u vanbračnoj zajednici;
2. pravne poslove o regulisanju odnosa iz nasljedstva i doživotnog izdržavanja;

3. pravne poslove kojima se obećava neka činidba, kao poklon s tim da nedostatak ovjere potpisa od strane notara ili suda, u ovom slučaju nadomješta izvršenjem obećane činidbe;
4. pravne poslove, čiji je predmet prenos ili sticanje vlasništva ili drugih stvarnih prava na nekretninama;
5. osnivačka akta privrednih društava i statute, kao i svaka njihova promjena.

Prema navedenom prijedlogu svi prethodno navedeni pravni poslovi, za koje nisu notarski ili sudski ovjereni potpisi, ništavi su.

Dakle, prema mišljenju Advokatura "Ćupina & Co" d. o. o. navedenim izmjenama Zakona o notarima nastoji se uvesti obavezna ovjera potpisa od strane notara ili suda, što je kako smatra predlagač u skladu sa Zakonom o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prepisa („Službeni list SRBiH“, broj: 37/71, 39/75 i 42/89), te u skladu sa Uputstvom za izvršavanje navedenog Zakona koji su preuzeti iz „bivšeg sistema“, a čine aktuelnu legislativu ovog entiteta, te je istovremeno ova oblast tretirana i Zakonom o vanparničnom postupku FBiH („Službene novine Federacije BiH“, br. 2/98, 39/04 i 73/05) i to odredbama od člana 177. do 194.

Slijedom navedenog predložene su izmjene i dopune i pet zakonskih tekstova koji su tretirani Presudom Ustavnog suda Federacije BiH, broj: U-22/16 od 06. 03. 2019. godine, s tim što su predložena rješenja u odnosu na Nacrt zakona o izmjenama Porodičnog zakona, šireg obima i predlaže se izmjena čl. 238. i 245. u kojima je notarska obrada u važećem tekstu propisana kao mogućnost, a ne i kao obaveza, pa navedene odredbe nisu proglašene neustavnim.

- U kontekstu navedenih prijedloga, razlozi za neprihvatanje ovjere potpisa na ispravama iz člana 73a. su elaborirani u poglavlju ovog obrazloženja pod nazivom: „II- Razlozi za donošenje zakona“, te je jasno ukazano da bi takvo zakonsko rješenje doprinijelo velikoj pravnoj nesigurnosti, stranke ne bi imale javnu ispravu prilikom zaključivanja takvih pravnih poslova, to bi lančano ugrozilo efikasnost rada pravosuđa, što zbog trajanja samih sudskih postupaka jer više pred sudom nemamo javnu ispravu i sve se mora dokazivati i provjeravati, što zbog činjenice da bi u konačnici veliki broj takvih poslova doveo do novih sudskih postupaka. Za same građane bi ovakvo rješenje proizvelo dodatne probleme i troškove.

2. Općinski načelnik Općine Centar Sarajevo, Aktom broj: 10-49-2134/19 od 13. 12. 2019. godine, uputio je primjedbe i sugestije na Nacrt izmjena i dopuna Zakona o notarima i dr. zakona, ukazujući da su mnogi građani općine Centar Sarajevo tražili da se dostave navedene primjedbe. Navedenim aktom ukazano je da su mnogi građani tražili da se u izmjenama i dopunama navedenih zakona ugradi rješenje na osnovu kojeg će „oni sami sebi moći sačiniti ugovor, odnosno sačinjavanje istog povjeriti nekom stručnom licu, a da notar samo vrši ovjeru njihovih potpisa, tj. građani ne prihvataju da notar čita njihove sadržaje ugovora, niti da notar odgovara za njihove ugovore, jer je iz razgovora sa istim zaključeno da oni sami žele snositi odgovornost za ugovor koji zaključuju“. U predmetnom aktu navodi se da je po nalogu općinskog načelnika, od strane pravnih stručnjaka Općine Centar izvršen uvid u presude Ustavnog suda Federacije BiH, te je konstatovano da su predložena rješenja iz nacrta svih izmjena i dopuna zakona koji se nalaze u javnoj raspravi direktno u suprotnosti sa navedenim presudama Ustavnog suda FBiH, na način da se umjesto „notarski obrađene isprave“ u zakon ugrađuje „notarski solemnizirana

isprava“, odnosno provjera teksta isprave kao vrsta kontrole od strane notara, što kako smatra podnosilac primjedbi, u praksi bi značilo da notar može građanima vraćati ugovor na uređenje u više navrata i te usluge naplaćivati. Nadalje u predmetnom aktu se navodi da je po mišljenju općine Centar Ustavni sud FBiH proglasio neustavnim odredbe Zakona o notarima i dr. zakona iz razloga što je uskraćena slobodna volja građana i pravnim licima da odlučuju o tome ko će i u kojoj formi obraditi njihovu privatnu ispravu, zbog toga nacrt zakona koji su predloženi i nalaze se u javnoj raspravi smatraju neprihvatljivim i predlažu rješenje da se uvede „obavezna notarska ovjera potpisa“. Takođe, navodi se da bi građani Federacije BiH, kao i pravna lica imali slobodu izbora, te bi se u velikoj mjeri smanjili nameti, dok po mišljenju općinskog načelnika kod solemnizacije bi vjerovatno došlo u nekim slučajevima i do povećanja dosadašnjih notarskih usluga. U odnosu na upis pravnih lica, provjeru vrši sud tako da se sigurnost građana nikako ne može dovesti u pitanje.

- U kontekstu navedene primjedbe, obrazloženje za neprihvatanje ovjere potpisa na određenim ispravama, tačnije za njihovu punovažnost je već dato. Vezano za traženje građana da sami sebi mogu „sačinjavati ugovore“, evidentno je da je takvo rješenje i predloženo jer građani i u predloženom rješenju sami mogu sačinjavati isprave, a njihovo potvrđivanje od strane notara znači da je kroz zakonski propisanu proceduru provjere, ne samo isprave nego i kroz provjeru učesnika samog posla, potvrđena validnost iste i isprava dobija snagu javne isprave na osnovu koje se mogu izvršiti određene pravne radnje pred nadležnim institucijama bez da se vrši bilo kakvo dodatno preispitivanje. Sloboda volje građanima je ostavljena u dijelu izbora kreatora same isprave, pa to može biti sam građanin ukoliko je pismen, može biti advokat, ili bilo ko drugi, ali zbog pravnog značaja poslova iz člana 73a. za njihovu punovažnost mora se tražiti potvrđivanje od strane notara. Procedura je jasno propisana i netačni su navodi da notar može u nedogled tražiti ispravke na dostavljenim ispravama radi povećavanja troškova. Ukoliko isprava ima materijalne nedostatke ili postoje određeni pravni nedostaci u ispravi ili se u konačnici posumnja u stvarnu volju učesnika pravnog posla, kao i njihovu sposobnost da isti zaključe notar može odbiti potvrđivanje, ali u proceduri donošenja rješenja u kojem jasno mora navesti sve razloge.

Takođe, finansijski je solemnizacija povoljnija svugdje u zemljama koje je već imaju u svom pravnom sistemu, pa će zasigurno i u Federaciji BiH postupak potvrđivanja biti znatno jeftiniji od postupka obrade isprave od strane notara.

U kontekstu navoda da „provjeru vrši sud“ već je navedeno da notarijat ima funkciju „preventivnog pravosuđa“ i da iz tih razloga, a po preporukama Vijeća Evrope i uveden u naš pravni sistem. Dakle, radi rasterećenja pravosuđa i smanjenja broja dugotrajnih sudskih postupaka uzrokovanih sačinjavanjem isprava od strane neukih stranaka, nadripisara i sličnim pojavama uveden je sistem kroz koji povjeravanjem javnog ovlaštenja na fizičko lice - notara putem zakona dodjeljuju se određena ovlaštenja takvim licima, za određene poslove, a građani dobijaju bržu i efikasniju uslugu.

3. Sanja Cerić iz Sarajeva pismenim putem uputila je primjedbe i sugestije na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima. Imenovana se osvrnula na predložena zakonska rješenja kojima se uvodi pravni institut solemnizacije, te ukazala da je prema njenom mišljenju takvo rješenje u suprotnosti sa Presudom Ustavnog suda Federacije BiH, te da notarski obrađena isprava može biti samo pravo stranke, ali ne i obaveza za validnost isprava. U navedenom aktu navodi se da

se uvođenjem solemnizacije ponovno uvodi obaveza građanima za obraćanje notaru, kao što je to bilo i kod obavezne notarske obrade, te da takvo rješenje ne postoji u zakonima RS-a niti u Distriktu Brčko, te da u zemljama gdje solemnizacija postoji, ista je uvedena kao mogućnost građanima, ali ne kao obaveza, te da se uvođenjem solemnizacije uskraćuje pravo izbora građanima da kao stranke odlučuju kako i u kojoj formi i sadržaju će sačiniti privatnu ispravu u oblasti stvarnih prava ili sačinjavanju drugih akata u vezi sa poslovanjem pravnih lica. Imenovana ukazuje i na određene nedostatke pri postupku solemnizacije sa kojima su se susretali notari u Republici Hrvatskoj, te ističe da je Međunarodna unija latinskog notarijata zauzela negativan stav prema postupanju notara u postupku solemnizacije, jer kako navodi postavlja se pitanje kvaliteta notarske profesije. Shodno navedenom imenovana predlaže da se djelatnost notara u određenim pravnim poslovima odredi samo kao obavezna ovjera potpisa od strane notara, što je u skladu sa principom ekonomičnosti i zaštitom prava građana, ali i zaštitom javnog interesa.

- U kontekstu navedenih primjedbi, evidentno je da postupak solemnizacije, odnosno potvrđivanja isprave nije u suprotnosti sa Presudom Ustavnog suda FBiH, šta više u postupku ocjene ustavnosti pet zakona čije su odredbe vezane za član 73. Zakona o notarima, Nacrt zakona o izmjenama i dopunama zakona o notarima dostavljen je Ustavnom sudu FBiH na uvid i informaciju o aktivnostima, što je i konstatovano u obrazloženju Presude U-22/16 od 06. 03. 2019. godine, citiramo: “Iz ovog teksta Prednacrta, koji je u maju 2018. godine dostavljen u parlamentarnu proceduru, a radi, kako je navedeno, usaglašavanja sa presudom ovog suda broj U-15/10 od 02. 12. 2015. godine, vidljivo je da se ovaj put ovlaštenu predlagač zakona opredijelio za potpuno drugačije rješavanje pitanja notarijata kao javne službe. Obaveza notarski obrađene isprave je predložena u odnosu na raspolaganje imovinom maloljetnih i poslovno nesposobnih lica i pravne poslove kojima se obećava neka činidba kao poklon s tim što se nedostatak notarske forme, u tom slučaju nadomještava izvršenjem obećane činidbe. Uvodi se postupak solemnizacije (potvrđivanja) isprave kod pravnih poslova regulisanja imovinskih odnosa između bračnih i vanbračnih drugova, prenosa ili sticanja vlasništva ili drugih stvarnih prava na nekretninama i kada su u pitanju osnivačka akta i promjena statuta privrednih društava, koja po predloženom rješenju, mogu sačinjavati i druga lica, a biti potvrđena od strane notara po zakonskoj proceduri kada, ukoliko je isprava sačinjena u skladu sa zakonom, notarskom potvrdom dobija snagu javne isprave. U ovom dijelu, uz uvažavanje argumenata ovlaštenog podnosioca zahtjeva, Ustavni sud Federacije je sadržaj predloženog teksta Prednacrta sagledao isključivo u svjetlu potvrđene činjenice da ne stoje argumenti da postoji "opasnost" po pravni život u Federaciji Bosne i Hercegovine i pravnu sigurnost i stabilnost u osporenim oblastima, ukoliko se oblast notarijata uredi i na drugačiji način.

Dakle, predloženo zakonsko rješenje Ustavni sud Federacije BiH je sagledao i ocijenio kao činjenicu da se ovlaštenu predlagač zakona opredijelio za potpuno drugačije rješavanje pitanja notarijata kao javne službe, iz čega proizilazi da Ustavni sud Federacije BiH ovakvo rješenja nije vidio kao suprotnost svojoj Presudi, a u konačnici navedenom Presudom nije doveo u pitanje postojanje notarijata, što bi obaveznom „ovjerom potpisa“ na ispravama zasigurno imalo rezultat za obezvrjeđivanje ove pravne profesije.

Kao što je već elaborirano zaštita prava građana bi tek bila dovedena u pitanje ukoliko se pribjegne rješenju da se u istom pravnom poslu pojavljuju različite vrste isprava u smislu da građani veće platežne moći svoju kupovinu nekretnine na primjer

osiguravaju javnom ispravom, dok oni građani slabije platežne moći pribjegavaju drugim rješenjima. Dakle, nasuprot volji građana, mora javna vlast osigurati određeni zakonski minimum sigurnosti ispod kojeg se ne može ići u pravnom prometu.

4. Čavrk Armin iz Goražda, uputio je pismeni akt kojim je iskazao svoj interes za učešće u javnoj raspravi, te ukazuje na slijedeće:

Kao građanin Federacije BiH, imenovani smatra da su odredbe nacrt zakona kojima je predloženo uvođenje solemnizacije za punovažnost određenih pravnih poslova u suprotnosti sa presudama Ustavnog suda Federacije BiH. Imenovani smatra da solemnizacija ponovno uvodi monopol notara, te predlaže da se za punovažnost određenih pravnih poslova uvede samo ovjera potpisa od strane notara, a da se ostavi mogućnost građanima da sami odlučuju o tome hoće li od notara zahtijevati solemnizaciju ili notarsku obradu isprava.

- Sadržaj primjedbe je identičan prethodnim primjedbama, pa je već obrađen.

5. GRADONAČELNIK GRADA GORAŽDA, uputio je pismeni akt, broj: 02-02-1-5656/19 od 13. 12. 2019. godine, kojim je dao primjedbe vezane za notarsku djelatnost, te je ukazao da odredbe ovih zakona (Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima, Nacrt zakona o izmjenama Zakona o nasljeđivanju u Federaciji BiH, Nacrt zakona o izmjenama Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji BiH, Nacrt zakona o izmjeni Zakona o zemljišnim knjigama Federacije Bosne i Hercegovine, Nacrt zakona o izmjenama Zakona o stvarnim pravima i Nacrt zakona o izmjeni Porodičnog zakona Federacije BiH) imaju veliki uticaj na finansijsko stanje građana, te smatra da bi od velikog interesa za građane bilo da se za punovažnost pravnih poslova definisanih ovim zakonima propiše samo ovjera potpisa od strane notara, a ostavi kao mogućnost da građani mogu zahtijevati solemnizaciju isprave ili notarsku obradu.

- Sadržaj ove primjedbe je već u velikoj mjeri obrađen, a u odnosu na finansijske aspekte po građane, treba napomenuti da je predloženi zakonski tekst i u tom dijelu korigovan na način da resorno ministarstvo bez prijedloga Notarske komore Federacije BiH donosi Tarifu o naknadama i nagradama notara.

S tim u vezi predmetna Tarifa će zasigurno biti korigovana i prilagođena finansijskom položaju građana u Federaciji BiH.

6. SAVEZ SAMOSTALNIH SINDIKATA BOSNE I HERCEGOVINE, je Aktom broj: 01-III-342/19 od 11. 12. 2019. godine uputio primjedbe i sugestije na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama zakona o notarima i druge posebne zakone. U predmetnom aktu navodi se da su mnogi članovi sindikata kao i pravne službe mnogih firmi tražili od strane predsjednika sindikata da se resornom ministarstvu dostave primjedbe na navedene zakone, jer smataju da su isti neprihvatljivi za radnike koji imaju potrebe za zaključivanjem ugovora iz razloga što je solemnizacija vid kontrole i prema njihovom mišljenju notar bi ugovor koji sačini stranka uvijek imao pravo ponovno vratiti stranci na ispravku i naplatiti uslugu. Kako se navodi u dostavljenim primjedbama, po ocjeni pravne službe sindikata predloženi nacrti zakona su u suprotnosti sa odlukama Ustavnog suda Federacije BiH i njima se uskraćuje sloboda volje građanima i pravnim licima, te predložena zakonska rješenja smatraju neprihvatljivim. Predlaže se uvođenje ovjere potpisa na određenim pravnim poslovima, za njihovu punovažnost, jer prema mišljenju iz navedenog akta lica koja imaju potrebu za izradu određenih isprava sami odgovaraju za sadržaj, a u postupku

pred sudom, isti će vratiti svaki akt koji je neprovodiv ili u gruntu ili u katastru. Nadalje, navodi se da su neosnovani navodi iz obrazloženja zakona da bi bila ugrožena pravna sigurnost građana, jer pravnu sigurnost prvenstveno štiti sud.

- Svi navodi iz dostavljene primjedbe su identični navodima iz prethodnih primjedbi iz čega proizilazi zaključak da ih nije potrebno posebno obrađivati.

7. ADVOKATSKA/ODVJETNIČKA KOMORA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE je Aktom broj: 1473/19 od 10. 12. 2019. godine uputila primjedbe na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima, Nacrt zakona o izmjenama Zakona o nasljeđivanju u Federaciji BiH, Nacrt zakona o izmjenama Zakona o registraciji poslovnih subjekata u Federaciji BiH, Nacrt zakona o izmjeni Zakona o zemljišnim knjigama Federacije Bosne i Hercegovine, Nacrt zakona o izmjenama Zakona o stvarnim pravima i Nacrt zakona o izmjeni porodičnog zakona Federacije BiH sa Prijedlogom za izmjenu tekstova predloženih zakona.

U predmetnom aktu navodi se da je nakon uvida u predložene nacрте zakona od strane podnosioca primjedbi, konstatovano da su predložene izmjene u kojima se riječi “notarski obrađena isprava” zamjenjuju riječima „notarski solemnizirana isprava“, odnosno da se samo pravni poslovi i isprave propisani tim Nacrtom zakona mogu raditi samo u formi notarski solemnizirane isprave. Zbog navedenog, a cijeneći da postojeći nacрти zakona nisu urađeni u skladu sa presudama Ustvnog suda Federacije BiH, jer se kako smatra podnosilac primjedbi, ponovno nameće monopol u jednoj pravnoj profesiji u odnosu na drugu, a građanima kao strankama oduzima pravo na slobodu izbora, odnosno volju i to na način ko će i u kojoj formi izraditi privatnu ispravu u obliku ugovora o prometu nepokretnosti, ugovora o stvarnim pravima, kao i u ugovorima iz oblasti nasljednog i porodičnog prava, te akata pravnih lica koji se odnose na osnivanje ili promjene upisa u registru poslovnih subjekata kod nadležnog suda, u prilogu istog su dostavljeni tekstovi prethodno navedenih nacрта zakona.

Predložena zakonska rješenja dostavljena od strane Advokatske komore Federacije BiH odnose se na Zakon o notarima, odnosno čl. 5., 6., 7. i 10. Nacrta zakona o izmjenama i dopunama zakona o notarima i u istima se predlaže slijedeće:

- notar je nadležan da poduzima notarsku obradu isprava ili solemnizaciju po zahtjevu stranke;

- obavezna notarska obrada se propisuje samo za pravne poslove koji se odnose na raspolaganje imovinom maloljetnih i poslovno nesposobnih lica;

- pravni poslovi za koje je obavezna notarska ovjera potpisa na ispravama su: pravni poslovi o regulisanju imovinskih odnosa između bračnih drugova, kao i između lica koja žive u vanbračnoj životnoj zajednici, pravni poslovi o regulisanju imovinskih odnosa iz nasljedstva i doživotnog izdržavanja, pravne poslove kojima se obećava neka činidba kao poklon s tim što se nedostatak notarske forme, u ovom slučaju, nadomješta izvršenjem obećane činidbe, pravni poslovi, čiji je predmet prenos ili sticanje vlasništva ili drugih stvarnih prava na nekretninama i osnivačka akta privrednih društava i utvrđivanje njihovih statuta, kao i svaka njihova promjena;

- po zahtjevu stranke notar može potvrditi (solemnizirati) isprave izuzev pravnih poslova koji se odnose na raspolaganje imovinom maloljetnih i poslovno nesposobnih lica, kada takva isprava dobiva pravnu snagu iz člana 73. ovog zakona;

- tarifu o visini nagrade i naknade notara donosi Federalno ministarstvo pravde i ista će biti donesena u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu zakona.

U obrazloženju predloženih rješenja, između ostalog se navodi da se njima u cijelosti čuva pravna sigurnost građana, a pri tome je utvrđena autonomija volje građana u pogledu izrade privatnih isprava. Također se navodi da je intervencija države u pogledu obavezne notarske obrade isprava realna samo kod pravnih poslova za maloljetnike i poslovno nesposobna lica, dok je za ostale pravne poslove intervencija države dovoljna u pogledu ovjere potpisa radi utvrđivanja identiteta stranaka i njihove poslovne sposobnosti i mogućnosti zaključenja ugovora i evidentiranja tih poslova u zakonom propisanoj evidenciji notara, dok je na dispoziciji stranaka eventualna dodatna pravna sigurnost kojom mogu zahtijevati notarsku obradu ili solemnizaciju.

- Primjedbe su obrađene u prethodnom tekstu.

8. MUSTAFA MULIĆ, VIJEĆNIK Općinskog vijeća Centar Sarajevo podnio je vijećničku inicijativu, prema Parlamentu Federacije BiH, koja se odnosi na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima i druge zakone. Uvidom u istu utvrđeno je da predmetna inicijativa ima identičan sadržaj kao i primjedbe i sugestije podnesene od strane Advokatske komore Federacije BiH, te da ista sadrži iste prijedloge zakonskih rješenja, kojima se predlaže uvođenje obavezne notarske ovjere potpisa na ispravama sačinjenim u skladu sa predloženim zakonskim rješenjima. Posebno treba napomenuti da predložena zakonska rješenja od oba podnosioca, sadrže tekstualno identične prijedloge sa istim nedostacima u tekstu koji se odnose na nedefinisan postupak ovjere, tačnije postavlja se pitanje da li se radi o prijedlogu ovjere potpisa na ispravama ili pak ovjeri isprave kako je to na primjer predloženo u Nacrtu zakona o izmjenama Zakona o stvarnim pravima. Shodno tome otvara se pitanje obima postupka ovjere od strane notara jer ovjera potpisa na ispravi nije isto što i ovjera same isprave po svom sadržaju.

- Prijedbe su obrađene u prethodnom tekstu.

9. ADVOKAT HAKIJA KURTOVIĆ je u svojstvu advokata, kao i u svojstvu građanina dostavio pismene primjedbe i sugestije na Zakon o notarima, kao i „posebne zakone“ u okviru javne rasprave. U dostavljenim aktima se između ostalog navodi da kao advokat koji je bio punomoćnik ovlaštenog podnosioca zahtjeva pred Ustavnim sudom Federacije za ocjenu ustavnosti navedenih zakona ukazuje da:

- se solemnizacijom ponovno favorizuje i pojačava monopol notarske profesije, što je u suprotnosti sa presudama Ustavnog suda FBiH, te da se uskraćuje sloboda volje građana na izbor;

- solemnizacija ne postoji kao pravni institut u mnogim zemljama Evrope, a samo u nekim zemljama je prisutna kao pravo stranke na izbor, te da i u Republici Hrvatskoj postoji kao pravo stranke, te kako tvrdi podnosilac primjedbi za validnost pravnih

poslova potrebno je da notar izvrši ovjeru potpisa. S tim u vezi i ukazuje na cijenu navedenih notarski usluga;

- pojašnjavajući pojam solemnizacije, podnosilac primjedbi ukazuje da je ista kao institut nepovoljnija za građane u odnosu na notarski obrađenu ispravu, tj. ponovno se favorizuje notarska djelatnost u odnosu na druge pravne profesije, odnosno ponovno se omogućava monopol notarskoj djelatnosti, te uskraćuje pravo izbora volje i s tim u vezi narušavaju se principi tržišne konkurencije;

- smatra da je za sve pravne poslove na ispravama koje sačini sama stranka dovoljna samo ovjera potpisa od strane notara, a da se može ostaviti mogućnost stranci da sama odluči da li želi notarski obrađenu ispravu ili da se izvrši solemnizacija, čime kako smatra podnosilac primjedbi notar ne gubi niti jedno ovlaštenje.

Istovremeno u obraćanju advokata Hakije Kurtovića predlaže se Federalnom ministru pravde da razmotri mogućnost prijedloga stavljanja van snage Zakona o notarima van snage u cijelosti nakon čega bi po njegovom mišljenju bio na snazi Zakon o Javnom bilježništvu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/99) koji je stavljen van snage važećim zakonom o notarima.

Primjedbe su većim dijelom već obrađene, uz konstataciju se ne može praviti paralela između pravnog sistema Federacije BiH sa pravnim sistemom Republike Hrvatske u ovom segmentu, te da prijedlog za stavljanja van snage Zakona o notarima u cijelosti nije u potpunosti jasan, kao ni konstatacija da bi „stavljanje van snage Zakona o notarima u cijelosti značilo po njegovom mišljenju da bi na snazi ponovno bio Zakon o Javnom bilježništvu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 59/99), što je pravno neobjašnjiv i nelogičan prijedlog.

10. „JP BH POŠTA“ d.o.o. Sarajevo, uputilo je Akt broj: 07-23.8-17924/19-SL od 27. 11. 2019. godine, kojim je iskazalo primjedbe na nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima i druge zakone. U navedenom aktu se ističe da je sadržaj predloženih zakona neprihvatljiv jer se ponovno dekretom nalaže građanima i pravnim licima da sadržaj pravnog posla mora kontrolisati i odobriti notar, što je u suprotnosti sa presudama Ustavnog suda FBiH. Podnosilac primjedbi smatra da se za validnost pravnih poslova i akata pravnih lica propiše samo obavezna notarska ovjera potpisa. Posebno se naglašava da je prije Zakona o notarima postojao Zakon o prometu nepokretnosti kojim je za validnost ugovora bila propisana obavezna ovjera potpisa od strane suda, a da je još uvijek na snazi Zakon o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa R BiH, po kojem ovjeru potpisa i rukopisa vrši nadležni organ. Takođe kontrolu svih upisa u zemljišnim knjigama i u registru poslovnih subjekata nadležnog suda registra, vrši sud.

- Primjedbe su već obrađene u prethodnom tekstu.

11. GRAD BIHAĆ, Aktom broj: 01-05-4766/19 od 16. 12. 2019. godine, dostavio je prijedlog povodom javne rasprave vezane za Zakon o notarima i druge zakone. U navedenom aktu se ističe da je:

- Zakon o notarima u Federaciji BiH pripremljen u sklopu kompletne reforme zakonodavstva, te da su doneseni zakoni u oba entiteta i Brčko Distriktu kao reformski zakoni u cilju pristupanja evropskih integracija, a na preporuku Vijeća Evrope, da bi se u zemljama u tranziciji povećao stepen pravne sigurnosti i rasteretilo pravosuđe i javna uprava, a putem uspostavljanja posebnih službi kao što je notarska služba.

- Mišljenja su da bi svaka, a pogotovo suštinska izmjena ovog zakona ugrozila notarijat i dovela u pitanje kompletan reformski proces prava u čitavoj državi na kojem se godinama radi i dovela bi u pitanje pravnu sigurnost. Takođe se navodi da su predloženi zakoni u cilju implementacije presude Ustavnog suda FBiH rezultat opredjeljenja zakonodavca da naš pravni sistem uskladi sa pravnim sistemom zemalja Evropske Unije.

- Uvođenjem notarijata spriječen je rad na crno, spriječene su mnoge kriminalne radnje, a Grad Bihać legitimno naplaćuje poreze i druge javne prihode, zahvaljujući upravo javnim ispravama koje sačinjavaju notari.

- Služba za imovinsko-pravne poslove i katastarske poslove je efikasno knjižila notarske isprave, koje su za predmet imale prenos stvarnih prava i drugih prava na nekretninama.

- U implementaciji navedenih presuda Ustavnog suda FBiH podržava se uvođenje solemnizacije, čime se kako smatraju poštuje duh presuda, a istovremeno uvodi još jedna pravna mogućnost koja stoji na raspolaganju građanima, uz notarsku obradu, koja po mišljenju podnosioca prijedloga treba ostati kao mogućnost građanima.

- Posebno se ističe da svaka država ima ovlaštenje da obezbjeđuje i uređuje sistem javnih službi.

- Svi drugi oblici pravnih poslova poput ovjere potpisa ponovno bi vratili državu u nadripisarstvo, zasigurno bi smanjili ono što je za Grad Bihać posebno važno legitimno ubiranje poreza i drugih javnih prihoda.

- Ističe se da je notarska ovjera ili potvrda - solemnizacija potrebna u oblasti stvarnih prava jer su notari u dosadašnjoj praksi polučili veoma dobre efekte za građane i njihovu sigurnost u prometu nekretnina, a samim tim i rasteretili sudove, te su podjednako štitili i prodavca i kupca.

- Uvođenjem ovjere potpisa na ispravama bi nas po mišljenju iz Akta Grada Bihaća vratilo unazad i ponovno otvorilo put nadripisarstvu, a posebno bi se ugrozio sistem protiv pranja novca i sprečavanja terorizma, obzirom na obaveze notara prema drugim organima državne službe.

- Predlaže se Parlamentu FBiH da notarsku službu uredi na način da notari imaju isključivu nadležnost u prometu nekretnina i drugim poslovima, te da i dalje vrše notarsku obradu isprava iz ovih oblasti, ali da i ostave mogućnost građanima da sami sačine ugovore koje bi notar obavezno morao potvrditi, čime privatna isprava dobiva snagu javne isprave.

Primjedbe i sugestije su prihvaćene od strane obrađivača i ugrađene su u tekst zakona.

12. PROF. DR. ENES BIKIĆ, PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U ZENICI, PROF. DR. ENES HAŠIĆ, PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U ZENICI, PROF. DR. MELIHA POVLAKIĆ, PRAVNI FAKULTET UNIVERZITETA U SARAJEVU I DR. LOVRO TOMAŠIĆ, NOTAR SR NJEMAČKA uzeli su učešće u javnoj raspravi i shodno tome dostavili pisani prijedlog izmjena i dopuna Zakona o notarima. U aktu kojim su dostavljeni pisani prijedlozi, navodi se:

„Kao akademski radnici koji su bili uključeni u donošenje Zakona o notarima te uspostavljanje notarske službe u Federaciji BiH, podržani od strane dr. Lovre Tomašića, notara iz SR Njemačke, punomoćnika Njemačke savezne notarske komore, podnosimo slijedeće prijedloge izmjena i dopuna Zakona o notarima. Za osnovu je uzet Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima koji je utvrdila Vlada Federacije BiH u septembru 2019. godine.

Dostavljeni prijedlozi izmjena i dopuna Zakona o notarima slijedili su prijedlog Federalnog ministarstva pravde BiH, bez naknadnih amandmana koji su prihvaćeni u Predstavničkom domu FBiH. Naknadno prihvaćeni i ugrađeni amandmani u izmjene i dopune Zakona o notarima, prema mišljenju podnosioca prijedloga, urušavaju notarsku službu, a rad notara svode – bez potrebe i suprotno etabliranoj praksi proteklih 12 godina djelatnosti notarske službe – na običnog ovjerivača potpisa, što bi ugrozilo dostignuti stepen pravne sigurnosti i urušilo postojeću pravnu zaštitu građana naročito u oblasti prometa nekretnina. Takođe, gore navedenim izmjenama i dopunama Zakona o notarima FBiH se udovoljava presudama Ustavnog suda FBiH, te bi slijedom predloženih izmjena i dopuna trebalo izvršiti izmjene i dopune svih zakona koji se odnose na postupanje notara prilikom sačinjavanja javnih isprava. Presuda Ustavnog suda se ne može tumačiti da zakonodavcu zabranjuje uvođenje ili održavanje odredaba o formi pravnih poslova; uslovi presude ne zahtijevaju ukidanje latinskog notarijata, što bi bilo i suprotno pravnom okviru većine država EU.

Prema dostavljenom mišljenju prethodno navedenih podnosioca prijedloga, trebalo bi iskoristiti priliku uspostavljene obaveze izmjena Zakona o notarima i drugih zakona, kako bi se ispravili uočeni nedostaci u praksi prilikom primjene odredaba Zakona vezanih za funkcionisanje notarske službe, pa bi kako smatraju ovom prilikom bilo dobro da Federalno ministarstvo pravde BiH razmotri dodatne mogućnosti izmjena i dopuna Zakona o notarima FBiH s ciljem daljeg unapređenja statusa i položaja notarske službe, kao i preciznijeg zakonskog određenja u vezi sa odgovornostima i postupanjem notara kao nositelja javnih ovlaštenja. Evidentna su nezadovoljstva javnosti u određenim segmentima postupanja pojedinih notara, što se ne bi smjelo povezivati sa ulogom i značajem notarske službe u pravnom sistemu. Shodno navedenom, predlažu se izmjene i dopune Zakona vezane za određene oblasti s ciljem poboljšanja regulative koja se odnosi na imenovanje, nadzor i kontrolu rada notara.

U predloženom tekstu između ostalog predlaže se dopuna važećeg zakonskog teksta novom odredbom kojom bi se propisalo da je Federalno ministarstvo obavezno organizovati notarske ispite najmanje svake dvije godine, odnosno prema potrebi kada se za pripremni seminar i polaganje ispita prijavi više od deset kandidata.

Ovo rješenje nije bilo predloženo u Prijedlogu Vlade Federacije BiH iz septembra 2019., a razlog ovoj dopuni leži u tome što se u Federaciji BiH ne organizuju pripremni seminari za polaganje ispita i već niz godina nisu održani ispiti, tako da novoimenovani notari u Federaciji BiH polažu notarske ispite u Republici Srpskoj, gdje se Zakon o notarima i materijalni propisi razlikuju od onih u Federaciji BiH. Ovom odredbom je propisana obaveza organizovanja ispita u razmacima od najviše dvije godine ili ako se pojavi više od deset kandidata.

Takođe se predlaže novo rješenje u odredbi člana 27. Zakona o notarima koja je proglašena neustavnom, a odnosi se na utvrđivanje broja notara, odnosno postavljanje notara na određeni broj stanovnika. Predloženo rješenje bi propisivalo da na prijedlog rukovodioca kantonalnog organa uprave nadležnog za poslove pravosuđa i uprave ili Notarske komore Federacije BiH uz prethodno obavljene konsultacije sa oba navedena organa, Federalni ministar pravde određuje broj potrebnih notara za područje određenog kantona kao i službeno sjedište notara, koje može biti općina ili grad, vodeći računa o nesmetanom obavljanju notarske službe na cijeloj teritoriji Federacije BiH. Isti postupak primjenjuje se i na izmjenu broja notarskih mjesta u određenom području. U svakom službenom sjedištu bi se imenovao najmanje jedan notar, a kriteriji na osnovu kojih se utvrđuje potreban broj notara u određenom službenom sjedištu su: broj stanovnika, intenzitet privrednog poslovanja, kao i godišnji broj poslova koje notari obavljaju na tom području, u smislu dugoročnog osiguranja uređenog preventivnog pravosuđa na području službenog sjedišta.

Kao predložena novina bi se propisalo da na području istog službenog sjedišta za notara ne može biti imenovano lice koje je bračni partner, predak ili potomak notara koji aktivno vrši službu, a za zamjenika ili pomoćnika određenog notara ne može biti imenovan njegov bračni partner, predak ili potomak.

Prema mišljenju predlagatelja nadležnost Federacije BiH da uredi ovo pitanje nije bila osporena niti je sporna, pa je stoga ovdje ovu nadležnost potrebno dati u najvećem dijelu Federalnom ministarstvu pravde. Prijedlog broja i službenih sjedišta notara za pojedini kanton formuliraju notarska komora ili nadležni kantonalni organ, konsultuje se drugi navedeni organ (kantonalni organ ili notarska komora) a odluku donosi Federalni ministar. Time se želi postići bolja pokrivenost cijele teritorije Federacije notarskom službom i nesmetano obavljanje službe na cijeloj teritoriji. I broj notara i službena sjedišta predlažu nadležna kantonalna ministarstva i Notarska komora, a odluku donosi Federalno ministarstvo, uz konsultacije sa kantonalnim ministarstvom i Komorom, tako da se optimalno zadovoljavaju interesi svih relevantnih aktera. Bitno je navesti da broj treba biti takav da se može dugoročno osigurati visoka kvaliteta notarske službe.

Nadalje, predlaže se izmjena člana 45. Zakona o notarima na način da ako se za zamjenika notara postavlja notarski pomoćnik, on mora imati notarski ispit. Ovim se uvažavaju mnoge kritike izrečene na praksu da notarski pomoćnik mijenja notara, ali ne ispunjava uslove za obavljanje notarske službe.

Predložena je intervencija i u članu 73a. iz Prijedloga Vlade FBiH, pa je predloženo da stranke alternativno izaberu i formu notarske obrade za pravne poslove za koje je Prijedlog predvidio obavezu solemnizacije. Ovim rješenjem, na tragu odluke Ustavanog suda FBiH, se uvažava autonomija volje stranaka. Pri tome se ne dira u odredbu člana 73. Zakona o notarima da stranke svojom voljom mogu izabrati da bilo

koji ugovor zaključuje u formi notarski obrađene isprave, kada to zakon ne predviđa. Ova odredba, prema mišljenju predlagatelja, ima smisao da kada zakon propisuje solemnizaciju kao uslov valjanosti pravnog posla, stranke mogu izabrati još strožiju formu, a to je notarska obrada.

Nadalje, predložena je izmjena i člana 90. važećeg zakonskog teksta pod nazivom „izvršna isprava“, koji nije tretiran Nacrtom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima koji je utvrdila Vlada Federacije BiH, a koji reguliše izvršnu notarsku ispravu. Izvorno je odredba člana 90. stav 1. izazivala određene nedoumice, i već je bilo prijedloga da se ona izmijeni, pa se predlaže odredba kojom se propisuje da je notarski obrađena isprava izvršna isprava ako je u njoj utvrđena određena obaveza na činidbu o kojoj se stranke mogu nagoditi i ako sadrži izjavu dužnika o tome da se na osnovu te isprave može radi ostvarenja dužne činidbe, nakon dospelosti obaveze, neposredno provesti prinudno izvršenje, te da na osnovu notarske izvršne isprave na osnovu koje je u zemljišnim knjigama upisana hipoteka ili zemljišni dug na određenoj nekretnini, može se u svrhu plaćanja osiguranog potraživanja neposredno nakon dospelosti zahtijevati izvršenje na toj nekretnini, ako je dužnik u navedenoj ispravi na to izričito pristao.

I u konačnici da za izvršnost isprava iz stava 1. i 2 ovog člana nije potrebna nikakva dalja aktivnost izvršnog suda.

Nadalje predlaže se intervencija i u članu 8. Prijedloga tako što se mijenja član 91a, i brišu članovi 91b do 91e.

U članu 91a predlaže se da kada to zakon određuje ili kada to učesnici pravnog posla traže, notar će potvrditi privatnu ispravu o tom poslu (solemnizacija). Privatna isprava mora biti prezentirana notaru koji će solemnizirati privatnu ispravu nakon što ispita i utvrdi da ne postoje prepreka iz članova 52. i 53. ovog zakona, i ako isprava ispunjava propise o sadržini notarski obrađene isprave iz člana 74. tačke 2., 4. i 6., člana 75. do 79. ovog zakona te ako su je potpisali učesnici posla određeni u članu 74. tačka 2. ovog zakona. Nadalje, privatna isprava mora biti sastavljena od advokata i snabdjevena njegovim potpisom i pečatom i djelovodnim brojem iz poslovne knjige, pri čemu je advokat dužan voditi poslovnu knjigu na obrascu i na način koji propiše Federalni ministar pravde te izdati račun za sastavljenu privatnu ispravu. Prilikom solemnizacije privatne isprave notar će postupiti po pravilima sadržanim u članovima 80. i 81. ovog zakona. Dužnosti navedene u članu 80. broj 2. odnose se isključivo na dužnost da notar objasni situaciju i stranke pouči o pravnom dometu posla; notar mora u svakom slučaju paziti da se isključe zabune i sumnje, kao i da neiskusne i nevješte stranke ne budu oštećene.

Nadalje, notar će privatnu ispravu sastavljenu u skladu sa odredbama ovog člana potvrditi stavljanjem potvrde na poseban list koji se jemstvenikom uvezuje uz privatnu ispravu, a na način što u potvrdu unosi podatke iz člana 74. tačke 1., 3., 5., 6. i 7. Zakona o notarima, tako potvrđena privatna isprava smatra se izvornikom u smislu odredbi ovoga zakona.

Takođe, se predlaže da ako notar utvrdi da nisu ispunjeni uslovi za solemnizaciju, notar će privremeno odbiti da solemnizira privatnu ispravu. Unutar roka od 14 dana od dostavljanja strankama odluke o odbijanju, stranke su dužne dostaviti notaru ispravljenu ispravu ili obrazložiti stav da isprava ispunjava navedene uslove. Ukoliko notar i dalje utvrdi da nisu ispunjeni uslovi iz zakonskih odredaba na koje upućuje

ovaj član, konačno će odbiti da izvrši solemnizaciju i istovremeno strankama ponuditi sačinjavanje u obliku notarski obrađene isprave.

Prema obrazloženju navedenih prijedloga, postupak solemnizacije treba da se uklopi u postojeći i etablirani postupak notarske obrade, na čija svojstva i na čiju kvalitetu su naviknuti notari, registracioni organi a i stranke; notar će preuzimati isti nivo odgovornosti, te je stoga nužno da postupak mora slijediti iste garancije i principe. Rješenja predložena od strane Vlade mogu izazvati nepotrebnu konfuziju kako notar postupa u istim situacijama u postupku obrade i solemnizacije, stoga je izabran metod upućivanja na već postojeće zakonske odredbe. Pri tome su za model uzeta rješenja člana 59. Zakona o javnom bilježništvu Republike Hrvatske (Narodne novine 78/93, 29/94, 16/2007, 75/2009, 120/2016) i par. 54 austrijskog Notariatsordnung.

Notar postupa po pravilima, koja vrijede i za notarsku obradu. Ali mora sa voditi računa o tome da je ispravu pripremio drugi pravnik, tako da notar nije odgovoran da osigura da isprava odgovara stvarnoj volji stranaka. S time se uvodi bitna razlika između solemnizirane isprave i notarske obrade za stranke, koje su primile savjet. Odgovornost da sadržaj isprave odgovara stvarnoj volji stranaka preuzimat će u slučaju solemnizacije advokat. Ali i u postupku solemnizacije notar je dužan da isključi zabune i sumnje, kao i da neiskusne i nevješte stranke ne budu oštećene te da su ispunjeni ostali uslovi javne isprave.

Nadalje, predlaže se dopuna važećeg zakonskog teksta novom odredbom 104a . pod nazivom „Elektronski pravni promet i elektronski dokumenti“. Predložena rješenja nisu sadržana u Nacrtu Vlade Federacije BiH i prema mišljenju predlagatelja, neophodno je uvesti mogućnost elektronskog dokumenta tako da notari mogu vršiti elektronski pravni promet i putem informacionih tehnologija komunicirati sa javnim registrima. Tekst zakona je izrađen tokom saradnje u projektu njemačke organizacije GIZ zajedno sa notarskim komorama i predstavnicima ministarstava i registracionih organa u regiji, a istim se propisuje da notarske ovjere i potvrde u smislu člana 69. ovoga zakona, prepisi notarskih isprava, zahtjevi (prijave), ostale izjave kao i dokazi o drugim preduslovima za upis u javne registre mogu se sačinjavati kao elektronski dokumenti (elektronska ovjera). Elektronski dokument izrađen u ovu svrhu mora sadržavati kvalifikovani elektronski potpis, zasnovan na certifikatu koji je moguće trajno provjeravati. Elektronski dokument mora sadržavati mjesto i dan izdavanja, kao i dokaz sa strane nadležnog organa da je korisnik notar (atribut). Na elektronskom dokumentu notar mora potpis sačiniti lično i mora lično upravljati podacima za izradu elektronskog potpisa. Nadalje prilikom sastavljanja elektronskog dokumenta koji sadrži kvalificirani elektronski potpis treba biti dokumentiran rezultat provjere potpisa, a notar može u skladu sa zakonom i drugim propisima elektronskim putem javnom registru dostavljati elektronske dokumente (elektronske prepise isprava i zahtjeve, ostale izjave i dokaze o uslovima za upis) radi upisa u taj registar ili izdavati izvode iz javnog registra sa dokaznom snagom javne isprave. Elektronski prepis ima svojstvo fizičkog prepisa za svrhu upisa, a Federalni ministar pravde će svojim propisom bliže regulisati dalje uslove i način elektronske komunikacije notara sa javnim registrima.

Takođe, uvaženi predstavnici akademske zajednice navode kako prijedlog Vlade nije dirao u rješenja kojim je bila uređena disciplinska odgovornost. Iskustva u primjeni ovih odredaba su pokazala da je potrebno detaljnije propisati disciplinski postupak. Disciplinski postupak bi se trebao voditi pod nadzorom i vođenjem Federalnog ministarstva pravde u saradnji sa Notarskom komorom FBiH.

Kod izmjena i dopuna odredaba o disciplinskom postupku, prema mišljenju predlagatelja, treba voditi računa o rješenjima u Republici Srpskoj i Distriktu Brčko, kako bi se zadržala što je moguće više harmonizacija zakonske regulative u BiH. Predlaže se preuzimanje dijela rješenja iz Republike Srpske u vezi sa disciplinskim postupkom, jer je taj zakon u međuvremenu izmijenjen i otklonjene su uočene slabosti disciplinskog postupka. Neefikasan disciplinski postupak nanosi ozbiljnu štetu notarskoj službi, jer se nesankcionisanje disciplinskih prekršaja stavlja na teret Notarskoj komori i notarskoj službi, iako ovaj postupak, prije svega inicijativa za pokretanje postupka, uopće nije u rukama Notarske komore već nadležnih kantonalnih ministarstava. Vođenje postupka samo na inicijativu nadležnog kantonalnog ministarstva pokazalo se neefikasnim. Takođe, budući da se disciplinski postupak rukovodi principom legaliteta, propisani disciplinski prekršaji su se pokazali nedovoljnim da obuhvate sve radnje kojima notar može povrijediti pravila službe, tako da su mnoge negativne radnje ostajale nesankcionisane. Nasuprot 14 identificiranih disciplinskih prekršaja u Zakonu o notarima Federacije BiH, u Republici Srpskoj je propisano 26, pa se to predlaže i za Federaciju BiH. Pri tome se po uzoru na rješenja iz Republike Srpske predlaže i jedna otvorena formulacija prema kojoj povod disciplinskoj odgovornosti može biti i svako drugo nedolično ponašanje i narušavanje ugleda notarske službe. Takođe je utvrđeno da se odredbe koje se tumače da se protiv izrečenih disciplinskih kazni može voditi parnični postupak zloupotrebljavaju od strane notara kojima je ta sankcija izrečena; vođenje dugotrajnih parničnih postupaka u nedogled odgađa izvršenje izrečenih disciplinskih kazni

Nadalje u dostavljenom prijedlogu navodi se da Prijedlog Vlade nije intervenirao u zakonsku odredbu o nadzoru notara. Ovdje je to predloženo. Imenovanje, nadzor i kontrola rada notara bi se trebalo urediti na način da to vrši Federalno ministarstvo pravde BiH, kako bi se kod identičnih ili sličnih činjeničnih stanja uspostavilo jedinstveno postupanje na nivou cijele Federacije. Nije moguće razdvojiti nadzor nad provođenjem zakona od nadzora nad radom notara kako je bilo do sada u zakonu, pri čemu su ovo drugo vršila kantonalna ministarstva. Ona u pravilu nisu imala kapaciteta za ovo te je nadzor započeo (i nikad još nije dovršen) na inicijativu samih notara nekoliko godina nakon što je notarska služba uvedena. Neprovođenje nadzora je narušavalo ugled notarske službe, a bez krivice samih notara, budući da eventualni nedostaci u radu pojedinih notara nisu bili utvrđeni pa sljedstveno tome ni sankcionisani.

I u konačnici predloženo je dodavanje jedne prelazne odredbe, koju nije sadržavao prijedlog Vlade, a odnosi se na član 27. kojim se predlaže novina da u istom službenom sjedištu uz notara koji obavlja djelatnost ne može biti postavljen drugi notar koji je njegov bliski srodnik, a takođe da za notarskog pomoćnika i zamjenika ne može biti imenovan najbliži srodnik. Međutim, prema mišljenju predlagatelja ova odredba ne može imati retroaktivno dejstvo. Ukoliko se usvoji ovdje predloženi tekst člana 27. nužno je da bude praćen ovom prelaznom odredbom, kako bi se izbjeglo retroaktivno dejstvo zakona, i time prigovor neustavnosti odredbe.

- Prijedlozi su većim dijelom prihvaćeni i ugrađeni u tekst Nacrta zakona.

13. NOTARSKA KOMORA FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE, Aktom broj: 2-3-4412/19 od 12. 12. 2019. godine, kao doprinos raspisanoj javnoj raspravi predložila je izmjene i dopune Zakona o notarima i drugih zakona vezano za nadležnost notara.

Dostavljeni prijedog izmjena Zakona o notarima u većem dijelu je kompatibilan sa Nacrtom Vlade Federacije BiH, a predložene su intervencije u odnosu na čl. 69., 73 i 73a. Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o notarima, te čl. 67. i 70. koji nisu obuhvaćeni Nacrtom Vlade FBiH.

U članu 67. predlaže se dopuna važeće odredbe kojom bi se precizirala mogućnost vođenja upravnog spora protiv konačnih odluka organa Notarske komore, kojima se odlučuje o pravima i dužnostima notara, notarskih pomoćnika i drugih lica na radu kod notara, te je dodata odredba novim stavom (2) kojim se propisuje da se sporovi iz radnih odnosa vode pred nadležnim sudom u skladu sa zakonom o radu Federacije BiH.

U članu 67. kojim su propisani poslovi notara predlaže se pored predložene izmjene u Nacrtu zakona i novi stavovi 2., 3., 4., 5., 6. i 7. kojima se proširuje član 69. na način da se utvrđuje da ovjeru potpisa, rukopisa i prepisa isključivo vrše notari shodno odredbama Zakona o notarima, te da bilješke o ovjerama, uz nadzor notara mogu potpisivati i dipl. pravnici zaposleni u notarskoj kancelariji. Takođe se predlaže da se ovim zakonom utvrdi prestanak primjene Zakona o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prepisa („Službeni list SR BiH“, br. 37/71, 39/75 i 42/81), a da niži nivoi vlasti u Federaciji BiH svoje propise o ovjeri potpisa, rukopisa i prepisa usklade sa ovim zakonom u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu zakona.

Nadalje, predlaže se odredba prema kojoj je notar ovlašten i dužan elektronskim putem javnom registru dostavljati isprave radi upisa u taj registar, kao i izdavati izvode iz javnog registra sa dokazom javne isprave.

U članu 70. predlaže se dopuna važeće odredbe stavova (2) i (3), kojima se propisuje da odredba stava (1) ne isključuje mogućnost da nacrt teksta isprave mogu sačiniti stranke i njihovi zastupnici, te da pripremu akta za notarsku obradu ili ovjeru isprava, kao i zastupanja stranaka pred notarima, mogu vršiti advokati.

Predlaže se intervencija u članu 73. na način da pravni poslovi koji za svoju pravnu valjanost zahtijevaju notarsku obradu isprava, odnose se na:

1. raspolaganje imovinom maloljetnih i poslovno nesposobnih lica,
2. pravne poslove iz člana 73a. ovog zakona u kojima učestvuje nepismena stranka, kao i gluha, nijema, slijepa i gluhonijema stranka, te stranka koja ne zna jedan od službenih jezika u BiH,
3. pravne poslove u kojima stranka pristaje na izvršenje bez odlaganja (izvršna isprava),
4. pravne poslove kojima se obećava neka činidba kao poklon, s tim što se nedostatak forme u ovom slučaju, nadomješta izvršenjem obećane činidbe. Nezavisno od navedenog, obaveza notarske obrade isprava mogu biti predviđene i u drugim zakonima, kada to zahtijevaju interesi pravne zaštite stranaka i pravnog poretka.

Član 73a. u odnosu na navedenu odredbu utvrđenu nacrtom Vlade FBiH, predlaže se da pravni poslovi za koje je obavezna notarska potvrda privatne isprave (Solemnizacija) ili notarska obrada isprave odnose se na: pravne poslove o regulisanju imovinskih odnosa između bračnih drugova, kao i između lica koja žive u vanbračnoj životnoj zajednici, pravni poslovi čiji je predmet prenos ili sticanje vlasništva ili drugih stvarnih prava na nekretninama, osnivačka akta privrednih društava i utvrđivanje njihovih statuta, kao i svaka njihova promjena, te ugovor o nasljeđivanju, ugovor o doživotnom izdržavanju, ugovor o ustupanju i raspodjeli

imovine za života, ugovor o odricanju od naslijeđa koje nije otvoreno i nasljednička izjava, te da nezavisno od navedenog obaveza potvrđivanja privatne isprave ili notarske obrade može biti predviđena i drugim zakonima.

Nadalje, u prijedlogu Notarske komore interveniše se i u članu 120. koji nije obuhvaćen Nacrtom Vlade FBiH, te se predlaže dopuna odredbe novim tačkama 15. i 16. na način da se definišu nove povrede službenih dužnosti notara.

Takođe se predlaže dopuna vežeće odredbe u članu 122. novim stavom (5), kojim se propisuje da kantonalni organ za upravu mora pokrenuti postupak za utvrđivanje disciplinske odgovornosti notara na prijedlog Federalnog ministra pravde, nadležnog suda ili Upravnog odbora Notarske komore, u roku od 30 dana od dana zaprimanja prijedloga. Predlaže se dopuna i člana 123. na način da se jasno propiše da je drugostepeno rješenje u disciplinskom postupku konačno i „ima snagu konačnog upravnog akta i izvršne isprave“. U članu 124. predlaže se brisanje stava (2) koji glasi: „Notar će biti privremeno udaljen iz službe ako je protiv njega podignuta optužnica ili određen pritvor zbog krivičnog djela počinjenog s umišljajem, ili ako izdržava kaznu zatvora do šest mjeseci.“.

Takođe se predlaže i intervencija u članu 127. stav (2) koji prema mišljenju Notarske komore Federacije BiH treba da glasi: „Tarifu o visini nagrade i naknade notara donosi Federalno ministarstvo pravde uz prethodno pribavljeno mišljenje Notarske komore“, te se predlažu novi stavovi (3) i (4) kojim se propisuje da ukoliko Notarska komora ne dostavi traženo mišljenje u ostavljenom roku, to ne sprečava Federalno ministarstvo pravde da donese Tarifu o visini nagrade i naknade notara i takođe se utvrđuje da će se Tarifa donijeti prije početka primjene ovog zakona.

U aktu Notarske komore kao obrazloženje prethodno navedenih prijedloga između ostalog se navodi da Notarska komora Federacije BiH smatra da je solemnizacija uz notarsku obradu isprava granica ispod koje se ne bi trebalo ići u određivanju forme veoma značajnih pravnih poslova za građane, poslovne subjekte i državu. Ovjera potpisa nije niti može biti rješenje koje može polučiti bilo kakav pozitivan efekat na planu ostvarivanja veoma važnih društvenih ciljeva, kao što su vladavina zakona, pravna sigurnost, rasterećenje sudova, uređenost i tačnost javnih registara, povoljan i siguran poslovni ambijent i društveni mir i socijalna pravda, sprječavanje pranja novca i finansiranje terorizma, poreskih prevara i raznih drugih kriminalnih radnji u oblasti prometa nekretnina i registracije poslovnih subjekata.

Nadalje, navodi se da Zakon o ovjeravanju potpisa, rukopisa i prepisa („Službeni list SRBiH“, broj: 37/71, 39/75 i 42/89), koji kao socijalistički zakon nije usklađen sa sadašnjim zakonodavstvom Federacije BiH i potrebama građana i države u pogledu rasterećenja sudova i organa uprave shodno preporukama EU i Vijeća Evrope ne može odgovoriti realnim potrebama. U obrazloženju se dalje navodi da aktivnost notara kroz provjeru tačnosti sadržaja isprave u postupku solemnizacije predstavlja osnov preventivne pravne zaštite i puno je djelotvornije i jeftinije od kasnije sudske zaštite povrijeđenih prava, te da Zakon o obligacionim odnosima određuje da se za pojedine pravne poslove može zakonom propisati odgovarajuća forma, a što je stvar cjelishodne procjene zakonodavca, kao i da autonomija volje stranaka nije bezgranična. Ona ne može biti protivna prinudnim propisima i moralu, a kontrola koju naknadno vrši sud je zakašnjela kontrola i ona ne doprinosi preveniranju sporova i štete.

- Prijedlozi Notarske komore Federacije BiH su djelimično uvaženi.

USMENA JAVNA RASPRAVA - ZAVRŠNI DIO JAVNE RASPRAVE održan je dana 20. 12. 2019. godine u Sarajevu - Federalno ministarstvo pravde

Kao učesnik javne rasprave prisutnima se prvi obratio Potpredsjednik Federacije BiH, g. Milan Dunović, koji se prvo pozvao na presude Ustavnog suda Federacije BiH, a zatim naglasio da je odredbama zakona koji su tretirani ovim presudama po njegovom mišljenju povrijeđeno pravo građana na izbor. Takođe, po mišljenju Potpredsjednika Federacije BiH solemnizacija kao ponuđeno rješenje nije na tragu navedenih presuda i ostaje na tragu ponovne obaveze građanima, koja se ogleda u obraćanju notarima za određene pravne poslove, te da se mora poštovati pravo građana na izbor.

U svom naknadnom obraćanju Potpredsjednik Federacije BiH naglasio je da ne treba dovoditi u pitanje kredibilitet Ustavnog suda FBiH kada su u pitanju predmetne presude, a vezano za izlaganja pojedinih notara.

Svoje učešće u javnoj raspravi uzeli su i predstavnici Advokatske komore Federacije BiH i to advokati Nikica Gržić - predsjednik Advokatske komore, Adnan Biser, Branko Marić i Hakija Kurtović.

Treba napomenuti da je Advokatska komora dostavila pisani prijedlog i sugestije vezane za javnu raspravu, a stavovi sadržani u tim prijedlozima ranije su navedeni u tekstu.

Advokat Nikica Gržić, između ostalog je naglasio, da advokati štite građane, te je iskazao primjedbe u pravcu provođenja presuda koji se odnosi na solemnizaciju ističući da ista stvara obaveze za građane i ukazao na poštivanje prava na izbor građana.

Anica Nakić, notar, predsjednica Notarske komore Federacije BiH obratila se prisutnima na javnoj raspravi, te je istakla da je notarijat opravdao svoje postojanje. Takođe je napomenula da je Notarska komora FBiH dostavila svoje pismene prijedloge u kojima je izrazila svoje stajalište vezano za provođenje navedenih presuda Ustavnog suda Federacije BiH. Pismeni prijedlozi Notarske komore FBiH su navedeni u prethodnom tekstu.

Advokat Branko Marić, komentarisao je ponuđena rješenja Vlade Federacije, te je istakao da je upitna kontrola sadržaja isprave od strane notara, odnosno da je upitna kontrola forme isprave.

Notar Sefedin Suljević je prilikom svog izlaganja između ostalog naglasio da Ustavni sud nije rekao kako će se izmijeniti zakon, te da javnu ispravu može sačinjavati samo onaj organ kojem je zakonom dato to ovlaštenje. Imenovani je u svom ponovnom obraćanju ukazao potpredsjedniku Federacije BiH da moramo imati minimalan zakonski prag kada je u pitanju pravna sigurnost, te da u tom kontekstu ovjeravanjem potpisa ili isprava ne dobija se javna isprava. Ukazao je na odredbe hrvatskog zakona o ZK-a koji propisuje upis u javne registre na osnovu javne i ovjerovljene isprave. Takođe je napomenuo da je i ranija legislativa, tačnije važeće odredbe

Zakona o vanparničnom postupku, propisivala obavezu za potvrđivanje određenih isprava od strane suda. Zakon o notarima u Crnoj Gori, ističe imenovani, poznaje zapis o potvrdi javne isprave, a suština tumačenja prema kojima je dovoljna samo ovjera potpisa, je u tome da se ne želi kontrola zbog čega ne treba dozvoliti da se uruši pravni sistem.

Advokat Hakija Kurtović u svom obraćanju prisutnima ukazao je da obavezna forma notarski obrađene isprave uzurpira volju građana, te da solemnizacija kao institut ne postoji u pravnom sistemu BiH, misleći na Republiku Srpsku i Distrikt Brčko, napominjući da solemnizacija postoji u nekim zemljama Evrope kao mogućnost izbora građana, tačnije kao rezultat opredjeljenja volje građana, pozivajući se i na notarijat u Austriji. Takođe je ukazano na favorizovanje određene pravne profesije.

Mustafa Mulić, dopredsjedavajući OV Centar ukazao je da su predmetni zakoni jako bitni za lokalnu zajednicu, te da je OV Centar uputilo Inicijativu za izmjenu navedenih zakona, te da pravne odluke ne smiju biti političke odluke.

Dragomir Lučić, sekretar Općine Kiseljak osvrnuo se na akt upućen od strane Saveza općina i gradova, a odnosi se na trenutno stanje u primjeni propisa iz oblasti notarijata i problem postupanja lokalnih zajednica zbog nemogućnosti primjene određenih zakonskih odredaba.

Prof. dr. Enes Bikić - dekan Pravnog fakulteta u Zenici obratio se prisutnima i ukazao na to da provođenje presuda Ustavnog suda Federacije BiH kojima se uređuje pitanje notarijata mora biti u interesu građana, te da po tom pitanju nužno je konsultovati rješenja koja su ponuđena u presudama Suda Evropske Unije u predmetu C- 342/15 i dr., tačnije presudama koje se bave pitanjem zaštite pravne sigurnosti. U svom obraćanju imenovani se osvrnuo na tvrdnje advokata Hakije Kurtovića, te ukazao na relevantno zakonodavstvo u Austriji prema kojem po tvrdnjama prof. Bikića se ne može upisati pravo vlasništva na nekretninama bez učešća notara, također navodeći da je neophodno konsultovati određene izvore prava iz ove oblasti koji daju određene stavove i nude određena rješenja po ovom pitanju, ukazujući na relevantne stavove Suda Evropske Unije. Nadalje, imenovani je ukazao da prijedlog Vlade FBiH treba iskoristiti kao priliku da se isprave određene anomalije u važećem zakonskom tekstu, prevashodno naglašavajući na neophodnu elektronsku komunikaciju, zatim popraviti način i vid solemnizacije kao provjeru sadržine akta, pokušati izjednačiti određena rješenja sa drugim entitetom, te konsultovati rješenja Crne Gore i Hrvatske, popraviti odredbe o nadzoru nad radom notara i s tim u vezi pogledati rješenja u RS-u pa ih detaljnije urediti, i povrede službenih dužnosti notara detaljno propisati.

Notar Marinko Jurčević u svom obraćanju ukazao je na neophodno očuvanje pravne sigurnosti.

VI – FINANSIJSKA SREDSTVA

Za provođenje ovog zakona nije potrebno osigurati dodatna sredstva u Budžetu Federacije Bosne i Hercegovine.

